

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.235/2024/15.

A felperes:

felperes Zrt. (felperes székhelye)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

jogtanácsos neve jogtanácsos (címe)

Az alperes:

alperes neve (alperes székhelye)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Hernádi Eleonóra Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Hernádi Eleonóra ügyvéd, ügyvédi iroda címe)

A per tárgya:

Személyszállítási közszolgáltatás ellenértékének megtérítése

Az elsőfokú bíróság neve és megfellebbezett határozatának a száma:

Szegedi Törvényszék 20.P.20.008/2023/41.

A fellebbező fél és a fellebbezés sorszáma:

A felperes, 20.P.20.008/2023/42.

R É S Z Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett elutasító rendelkezés tekintetében a 2020. január 1-től 2021. február 28-ig terjedő időszakra előterjesztett kereseti kérelmet elbíráló ítéleti rendelkezést – az ezen időszakra elrendelt nem fellebbezett alperesi marasztalást nem érintve, az ezt meghaladó kereset elutasítására vonatkozóan – hatályon kívül helyezi és ugyanezt a bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Mellózi a felperest perköltségfizetésre kötelező rendelkezést.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A felek ez idáig felmerült perköltségeit az alábbiak szerint határozza meg:

Felperes oldalán 8 750 000 (nyolcmillió-hétszázötvenezer) forint első- és másodfokú ügyvédi munkadíj, valamint 4 000 000 (négymillió) forint elsőfokú és fellebbezési illeték, míg alperesnél 8 750 000 (nyolcmillió-hétszázötvenezer) forint első- és másodfokú ügyvédi munkadíj merült fel.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A tényállás

[1] Az alperes, mint megrendelő és a felperes legkorábbi jogelődje, a felperes legkorábbi jogelődje Zrt., mint szolgáltató 2008. december 22. napján, a 2009. január 1-jétől 2016. december 31-ig terjedő időszakra, közszolgáltatási szerződést kötött autóbusszal végzett menetrend szerinti helyi közforgalmú személyszállítás ellátására.

[2] A szolgáltató 2014. december 31. napjával (beolvadással) átalakult, jogutódja a felperes korábbi jogelődje Zrt. (a továbbiakban: felperes korábbi jogelődje) lett. A közszolgáltatási szerződés lejáratára tekintettel új pályázat kiírására került sor, ami nem

vezetett eredményre, ezért az alperes az ilyen esetre biztosított törvényi lehetőséggel élve közvetlenül bízta meg a szolgáltatót a 2016. december 22. napján kötött közszolgáltatási szerződés szerint ugyanezen szolgáltatás ellátására, 2017 januárjától 2 évre.

[3] Az alperes – a fenti szerződés lejártát megelőzően – 2018 szeptemberében pályázatot írt ki ugyanezen szolgáltatásra a 2019. január 1-jétől 2023. december 31-ig terjedő időszakra. A pályázatra a felperes jogelődjét megelőző korábbi jogelőd (továbbiakban: korábbi jogelőd) nyújtott be érvényes és nyertes ajánlatot 2018. november 27-én, amelyet az alperes elfogadott. Az alperes közgyűlésének 1567/2018. (XII. 17.) határozata szerint a megyei jogú város neve közgyűlése hozzájárult ahhoz, hogy megyei jogú város neve közigazgatási területén a felperes korábbi jogelődje Zrt. (felperes korábbi jogelődje) végezze autóbusszal a menetrend szerinti helyi személyszállítási közszolgáltatást 2019. január 1. napjától 2023. december 31. napjáig azzal, hogy ahhoz a szolgáltató által igényelt 50 000 000 Ft/naptári év összegű költség-hozzájárulást alperes neve biztosítja. A közgyűlés felhatalmazta a polgármestert, hogy a közszolgáltatás vonatkozásában megkötendő szerződésekkel kapcsolatos eljárás során teljes jogkörben eljárjon, valamennyi szükséges szerződést megkössön, nyilatkozatot megtegyen.

[4] A felperes korábbi jogelődje a 2019. január 10. napján kelt levelében felszólította az alperest az általa elismert és lejárt korábbi tartozása megfizetésére és jelezte, várja a 2019.-2023. évekre vonatkozó közszolgáltatási szerződés megküldését. A felperes korábbi jogelődje 2019 januárjától folytatta az addig nyújtott autóbusszos személyszállítási szolgáltatást.

[5] A korábbi felperesi jogelőd a felszólítást követően kapta kézhez az alperes polgármestere által 2018. december 21. napján aláírt szerződéstervezetet. Annak 13. pontja tartalmazza a közszolgáltatás ellátásának pénzügyi feltételeit:

E szerint a szolgáltatót illette a jegyek és bérletek értékesítésének árbevétele, a meghirdetett utazási kedvezmények után járó szociálpolitikai menetdíjtámogatás (a továbbiakban: SZMT), a mindenkor központi költségvetési törvényben meghatározott, az önkormányzat részére biztosított normatív támogatás, az önkormányzat által saját forrásból biztosított támogatás és a szerződésben meghatározott esetekben veszteség-kiegyenlítés biztosítása. Az alkalmazott díj- és jegyrendszer, a pótdíjak, valamint az alkalmazott kedvezmények a szerződés 5. számú mellékletében kerültek rögzítésre azzal, hogy a díjak meghatározására – a szolgáltatóval történt egyeztetést követően – az alperes volt jogosult akként, hogy „a hatékonyan működő közlekedési szolgáltató közlekedési közszolgáltatással felmerülő indokolt költségeire és a működéshez szükséges nyereségre fedezetet biztosítson, tekintettel az elvonásokra és a támogatásokra is, valamint biztosítsa a személyszállítási közszolgáltatások egyéni közlekedéssel szembeni versenyképességét” (szerződés 13.5. pont).

[6] A szerződés 13.6. pontja szerint a szolgáltató köteles a tárgyévet megelőző év október 31. napjáig a tarifára vonatkozó előterjesztését megküldeni az alpereshez, aki arról köteles volt november 5-ig dönteni a tarifa értékállandóságát biztosítva. A szolgáltató arra az esetre, ha az alperes a tárgyévi díjmelés január 1-jei alkalmazását lehetetlenné téve később dönt az előterjesztésről, vagy a KSH a fogyasztói árindexet el nem érő mértékben hajtja végre a díjmelést, úgy a szolgáltató veszteség-kiegyenlítés igénylésére jogosult, mely igényt az

önkormányzat – a KSH fogyasztói árindex változásának mértékével megegyező összeg szerint – köteles legkésőbb az igény benyújtásától számított 30 napon belül, a szolgáltató számlája alapján teljesíteni.

[7] A 13.7. pont rögzítette, a szolgáltató év közben is kezdeményezheti a díjak, pótdíjak és díjalkalmazási feltételek módosítását az alperes felé előterjesztett javaslattal, aki arról 60 napon belül köteles dönteni.

[8] A 13.8. pontban szabályozottak szerint, ha az alperes a szerződés mellékletében rögzített menetrenden felüli teljesítményt rendel meg, vagy ilyen fejlesztési igénnyel él, a szolgáltatóval külön egyeztetést lefolytatva és az ehhez szükséges támogatás, veszteség-kiegyenlítés biztosításával kérheti azt.

[9] Az alperes kijelentette, hogy más jogcímen, illetve a jelenlegi szerződés általános rendelkezései szerint további veszteség térítési kötelezettséget nem tud teljesíteni a szerződés 13.9. pontjában rögzített kivétellel.

[10] A szerződés 13.6. és 13.8. pontjai alapján veszteség-kiegyenlítési kötelezettsége áll be az alperesnek, ha a szolgáltató legfőbb szerve egyéb okból úgy ítéli meg, hogy biztonságos és gazdaságos működtetése érdekében indokolt és szükséges. Ilyenkor az alperes nevében a polgármester jogosult további veszteség-kiegyenlítésre vonatkozó megállapodást kötni a szolgáltatóval, ezek a szerződés elválaszthatatlan részét képezik.

[11] A felperes korábbi jogelődjének ezzel megbízott ügyintézője egy 2019. február 4-i e-mail üzenet mellékleteként megküldte a szerződéstervezet módosításával, kiegészítésével összefüggő javaslatokat, amelyre az alperes ezzel megbízott ügyintézője a 2019. május 8. napi e-mail üzenettel válaszolt. Ennek lényege szerint a felperesi észrevétel 5. pontja (szerződés 13.3. pontját érintő) és az észrevétel 7. pontja (szerződés 13.8. pontját érintő) kivételével az észrevételeket jóváhagyta és átvezette a szerződésen, melyet mellékel. A közgyűlés által erre felhatalmazott polgármester ezt a tervezet-változatot nem írta alá.

[12] Egyeztetések folytak később is a felek között lényegesnek tartott szerződési rendelkezések módosítása tárgyában, melynek eredményeként az alperes ezzel megbízott ügyintézője, 2019. augusztus 9. napján, e-mail üzenet mellékleteként küldte meg a módosított, de a polgármester által még alá nem írt, a felperesi jogelőd által javasolt módosításokat tartalmazó szerződéstervezetet.

[13] A két lényeges módosítás a szerződés 13.3. és a 13.8. pontját érintette. A 13.3. pontot annyiban, hogy az csak a 2019. évi önkormányzati költség hozzájárulás összegét határozta meg 50 000 000 forintban, a következő évek vonatkozásában pedig az aktuális, a tárgyévet megelőző év november 30-ig kerül sor megállapodásra a költség-hozzájárulás összegét illetően. A 13.8. szerződési pont a következőkkel egészül ki: „Amennyiben az önkormányzat a szolgáltatónak a szolgáltatás nyújtásával összefüggésben felmerülő, indokolt, igazolt és bevétellel nem fedezett költségeit, valamint a méltányos nyereséget megtéríteni nem tudja vagy nem kívánja, úgy a szolgáltatónak jogában áll a menetrend módosítása útján kezdeményezni a szolgáltatás mennyiségének arra a mértékre történő korlátozását, amelyre a

bevétel és az önkormányzati költség-hozzájárulás (ellentételezés) együttes összege fedezetet nyújt. Amennyiben a felek között az önkormányzat oldalán felmerülő okból sem a 13.3. pont szerinti tárgyévi költség-hozzájárulás vonatkozásában, sem a jelen 13.8. pont szerinti menetrend módosítás (szolgáltatási terjedelem csökkentés) tekintetében nem jön létre megállapodás, úgy a szolgáltató jogosult a szerződést rendes felmondással megszüntetni.”.

[14] Az alperes önkormányzat közgyűlése a 72/2019. (VIII. 23.) határozatával megállapította, a tárgyévet megelőző évre saját forrásból 15 000 000 forint vissza nem térítendő önkormányzati támogatással járult hozzá a helyi tömegközlekedés működtetéséhez, amelyet a költségvetésébe beépített és a helyi közlekedést 2019. évben fenntartja. A 2012. évi XLI. törvény, valamint a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény alapján nyilvános pályázati eljárást hirdetett „megyei jogú város neve közigazgatási területén helyi, autóbusszal végzett menetrend szerinti személyszállítási szolgáltatás ellátása”-ra és a szerződést a 2019. január 1. – 2023. december 31-ig terjedő időszakra megköti.

[15] A felperes korábbi jogelődjének ezzel megbízott ügyintézője a személy 1 neve jogi igazgató és személy 2 neve forgalmi igazgató által aláírt kísérő levéllel, a 2019. szeptember 30-i e-mailben küldte meg a kapcsolattartójának nevével és elérhetőségi adataival kiegészített, egyébként tartalmában a 2019. augusztus 9-i tervezettel megegyező szerződésváltozatot az alperes részére és egyben az I. számú módosító javaslatát is, az alperes által kezdeményezett menetrend módosítására tekintettel. A mellékelt tervezetet nem írta alá az ott feltüntetett személy 3 neve elnök-vezérigazgató.

[16] Az alperes nem küldte vissza aláírva ezt a szerződéstervezetet a felperes részére. A szerződés tartalmának egyeztetése idején a felperes korábbi jogelődje mindvégig nyújtotta a közszolgáltatást az alperes, mint megrendelő részére és az alperes is teljesített felé ellentételezést a következők szerint: 2019. május 31-én 16 664 000 forint, augusztus 9-én 12 501 000 forint, október 1-jén 8 333 334 forint, december 19-én 2 545 000 forint (normatív támogatás) és december 23-án 12 501 666 forint utalására került sor. A felperes korábbi jogelődje (felperes korábbi jogelődje Zrt.) 2019. szeptember 30. napjával olvadt be a jelenlegi felperes jogelődjébe, és ezt követően is folytatódott a közszolgáltatás az alperes részére.

[17] A felperesi jogelőd a 2020. március 27. napján beszámolót terjesztett be az alpereshez a 2019. évben megyei jogú város neve területén autóbusszal végzett helyi személyszállítás közszolgáltatási tevékenységre vonatkozóan. A polgármester a 126/2020. (V. 14.) határozatával – 54 426 000 forint lejárt tartozást vitatva – egyebekben elfogadta a beszámolót azzal, hogy 6 834 000 forint tevékenység szerinti eredményt (túlfizetést) az alperes számítson be a 2020. évi ellentételezésként.

[18] Az alperes 2020 novemberében közbeszerzési ajánlatkérést tett közzé a 2021. január 1. napjától december 31. napjáig terjedő időszakra helyi, autóbusszal végzett menetrend szerinti személyszállítási szolgáltatás ellátása tárgyában. A felperes jogelődje a felhívás alapján nem tett ajánlatot, mert úgy tekintette, hogy érvényes szerződése áll fenn az alperessel, a pályázati kiírásban foglaltak pedig – álláspontjuk szerint – tartalmi szempontból nem feleltek meg a Kbtv. előírásainak. Az alperes a kiírást azzal indokolta, hogy a polgármester a szolgáltató akkori képviselőjével „szerződés lezárásáról” egyeztetett annak érdekében, hogy ne kerüljön veszélybe a közszolgáltatás folyamatossága.

[19] Az alperes ezt megelőzően, még 2020. május 18. napján „Közszolgáltatási szerződés megszüntetése közös megegyezéssel” elnevezésű megállapodás tervezetet készített. Ebben megállapította, a 2019 évi pályázati eljárás alapján a nyertes ajánlatot a felperes korábbi jogelődje tette. A Közgyűlés az 1567/2018. (XII. 18.) határozattal kimondta, vele köti meg a közszolgáltatási személyszállítási szerződést, azonban a polgármester aláírásával ellátott szerződéstervezetet a felperes jogelődje aláírva nem küldte vissza, ezért a szerződés nem jött létre. A tervezet szerint a felek a kölcsönös teljesítés elfogadására tekintettel kinyilvánítják, hogy 2019. év vonatkozásában közöttük ráutaló magatartással létrejött a közszolgáltatási szerződés. A felek nem kötöttek a szerződés 13.8. pontja szerinti megállapodást 2019. november 30. napjáig a 2020 évre vonatkozó költséghozzájárulás összegére, ez pedig – ha érvényesen létrejött is a szerződés – a szolgáltató részéről rendes felmondásra okot adó szerződésszegésnek minősül, ezért „Megállapodnak abban, hogy a szolgáltató részére megküldött közszolgáltatási szerződést 2020. december 31. napjával megszűntnek tekintik.”. A felperes nem zárkózott el a szerződés közös megegyezéssel történő megszüntetésétől, de azt feltételekhez kötötte (pl. további tartozás kiegyenlítés), melyek nem teljesültek.

[20] A meghirdetett alperesi pályázatot a B... Kft. (a továbbiakban: B... Kft.) nyerte, és 2021. március 1-jével megkezdte a közszolgáltatás nyújtását. A B... Kft. működése azonban hatósági intézkedés folytán 3 hónapra felfüggesztésre került, mert nem felelt meg a közszolgáltatás nyújtásához szükséges jogszabályi feltételeknek.

[21] Az alperes a 2021. március 9-én kelt 131-1683-5/2021. számú határozatával előírta a felperes részére az autóbusszal végzett menetrend szerinti helyi személyszállítási közszolgáltatások nyújtását a határozat kézbesítését követő nap üzemkezdetétől 2021. június 4. napjáig terjedő időszakra. Meghatározta számára a menetrendet, a szolgáltatás ellenértékét (mely eltért a perbeli szerződésben foglaltaktól). A határozat indokolása szerint a személyszállítási törvény 24. § (4) bekezdés d) pontja esete következett be a B... Kft. felfüggesztése miatt, vagyis a közszolgáltatás folyamatossága veszélybe került. Az önkormányzati határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Szegedi Törvényszéken van per folyamatban (101.K.700.498/2021.), melynek tárgyalás felfüggesztésre került.

[22] A kijelölési időszakot követően az alperes írásban (12/A/9. számú melléklet) hívta fel a felperes jogelődjét, hogy a továbbiakban ne lássa el a személyszállítási szolgáltatást, mivel azt a B... Kft. már újra végezte. Az alperesi felhívás ellenére a B... Kft.-vel párhuzamosan 2023. december 31-ig a felperes továbbra is szolgáltatást nyújtott, mert érvényesnek tekintette a szerződést.

[23] A felperes jogelődje 2019. évre 50 000 000 forint értékkiegyenlítést kapott az alperestől, beszedte a jegyek és bérletek értékesítéséből befolyt összeget és megkapta az SZMT-t; 2020. évre beszedte a jegyek és bérletek értékesítéséből befolyt összeget, az SZMT-t és bérkompenzáció címén 16 302 000 forintot, azonban értékkiegyenlítést nem. Erre az évre nem történt meg a szerződés 13.6. pontja szerinti előterjesztés, az alperes részéről menetrend változtatási igény nem merült fel. A felek a szerződés 13.9. pontja alapján sem kötöttek egymással megállapodást. Ugyanez vonatkozik a 2021.-2023. évekre is azzal, hogy a felperes korábbi jogelődje 2021. évre csak korlátozottan (január-február) vette igénybe az SZMT-t, majd a 2022. évi, az alperes részére autóbusszal végzett helyi személyszállítást

közszolgáltatási tevékenységet bemutató beszámolójában (18/F/28. számú melléklet 11. oldal közepe) kijelentette, hogy „a felperes korábbi jogelődje Zrt. 2021 februárjában igényelt utoljára szociálpolitikai menetdíj-támogatást”, majd 2022. és 2023. évekre azt már egyáltalán nem kapott, 2022. évre 7 077 640 forint bérkompenzációban részesült a tulajdonostól.

[24] A felperes korábbi jogelődje a 2020.-2023. évekre készített beszámolót, az alperes azonban nem fogadta el azokat [923/2021. (X.22.), 215/2022. (V.27.) számú határozatok] a szerződéssel kapcsolatos jogvitájuk miatt, a 2022. és 2023. évi beszámolót a közgyűlés nem is tárgyalta.

[25] A felek között nem jött létre ún. szolgáltatási koncessziós megállapodás sem, és az alperes nem folytatott le újabb közbeszerzési eljárást.

A jelen perbeli jogvitához kapcsolódó perek, és a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárása

Közbeszerzési Döntőbizottság eljárása:

[26] A Közbeszerzési Döntőbizottság a D.101/16/2022. számú, 2022. június 23. napján kelt határozatával megállapította, hogy a jelen per alperese, mint beszerző megsértette a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbtv.) 187. § (3) bekezdése és a Kbtv. 19. § (2) és (3) bekezdésére tekintettel a Kbtv. 4. § (1) bekezdése rendelkezését, ezért részére 7 000 000 forint bírságot szabott ki. Megállapította továbbá, hogy a beszerző és a jelen per felperese között autóbuszal végzett helyi személyszállítási szolgáltatások megrendelése tárgyú, 2019. május 31. és 2019. december 23. napja közötti szolgáltatás teljesítésére létrejött szerződések semmisek, az eredeti állapot nem állítható helyre és emiatt további 5 000 000 forint bírságot szabott ki az alperes terhére.

[27] A határozat indokolása szerint nem jött létre szolgáltatási koncesszió a felek között, mert ahhoz írásban kötött szerződés szükséges a Kbtv. 8. § (6) bekezdése alapján. Emiatt a beszerzés nem tartozik a Kbtv. 14. § (3) bekezdés b) pontja szerinti kivétel körébe, ezért megkötésére nem volt alkalmazható a vasúti és személyszállítási közszolgáltatásokról, valamint az 1191/69/EGK és az 1170/70/EGK tanácsi rendelet hatály kívül helyezésétől szóló 1370/2007/EK rendelet (a továbbiakban EK rendelet) és a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény (továbbiakban: Szsztv.), hanem az – miután a Kbtv. 8. § (4) bekezdése szerinti szolgáltatás megrendelésnek minősül – a Kbtv. tárgyi hatálya alá tartozott. Ehhez képest a felperes jogsértően mellőzte a közbeszerzési eljárás lefolytatását, megsértve a Kbtv. 4. § (1) bekezdését. A közbeszerzési eljárás jogtalan mellőzése miatt a 2019. évre vonatkozó szerződések semmisek. A Fővárosi Törvényszék a 13.K.702.714/2022/16. számú, 2023. április 26. napján kelt ítéletével elutasította a jelen per felperesének, mint ottani felperesnek a döntőbizottság határozatával szemben előterjesztett keresetét, melyben annak megállapítását kérte, hogy a peres felek között a 2019. év tekintetében létrejött szolgáltatás teljesítésére kötött szerződések nem semmisek. Az ítélet indokolása szerint a bíróság egyetértett a döntőbizottsággal abban, hogy mindkét fél által aláírt szerződés hiányában semmis szerződésről van szó hangsúlyozva azt, hogy a döntőbizottság nem a Ptk., hanem a

Kbtv. rendelkezései alapján állapította meg, létrejött-e írásban a szerződés, annak Ptk. szerinti minősítése polgári bíróság hatáskörébe tartozó kérdés.

[28] A Kúria a Kfv.VI.37.409/2023/10. számú, 2023. november 23. napján kelt ítéletével helybenhagyta a törvényszék ítéletét. A döntés elvi tartalma szerint az ajánlatkérőként meghatározott szervezetnek főszabály szerint közbeszerzési eljárást kell lefolytatnia, ellenkező esetben neki kell bizonyítania, hogy a szolgáltatás megrendelésekor jogszerűen mellőzte a Kbtv. szabályainak alkalmazását. Ennek nem tett eleget az alperes, mert nem tudta az első teljesítéskor igazolni, hogy írásban megkötötte a Kbtv. 8. § (6) bekezdése szerinti szolgáltatási koncessziót. A Kúria hangsúlyozta továbbá, a polgári ügyekben eljáró bíróság polgári jogi szempontból, míg a Közbeszerzési Döntőbizottság közbeszerzési jogi szempontból vizsgálja a szerződést, annak létrejöttét. A polgári ügyben e körben hozott ítélet egyfelől nem pótolja a pályázati eljárás hiányosságait és visszamenőlegesen nem teszi jogszerűvé a Kbtv. jogosulatlan mellőzését, másfelől a Közbeszerzési Döntőbizottság szerződéssel kapcsolatos megállapítása nem akadályozza a felek polgári jogi igény-érvényesítésének.

Bírósági eljárás a jelen per tárgyát is képező szerződés érvényességével kapcsolatban:

[29] A Szegedi Törvényszék a 7.G.40.036/2021/20. számú, 2022. január 7. napján kelt ítéletével elutasította a felperes (jelen per felperese is) keresetét, melyben annak megállapítását kérte, hogy a közte és az alperes között a megyei jogú város neve közigazgatási területén helyi, autóbusszal végzett menetrend szerinti személyszállítási szolgáltatás ellátása tárgyában 2019. január 1. és 2023. december 31. közötti időszakra szolgáltatási szerződés jött létre a keresetlevél mellékleteként csatolt (és jelen per tárgyát is képező) okirat szerinti tartalommal. A kereset elutasítására amiatt került sor, mert nem álltak fenn a megállapítási kereset előterjesztésének jogszabályi feltételei. Az ítélet indokolása kitért az ügy érdemére is, amikor rögzítette, sem a külön jogszabályok, sem a Ptk. nem követeli meg annak érvényességéhez a kötelező írásba foglalást. Az alperesi védekezés tartalmára tekintettel a bíróság azt is vizsgálta, hogy a szerződés írásban létrejött-e, vagy sem és arra a megállapításra jutott a peradatok alapján, hogy az érvényes, írásban létrejött szerződés. A Szegedi Ítéltábla a Gf.III.30.079/2022/3. számú, 2022. július 7. napján kelt ítéletével mellőzte az elsőfokú ítélet szerződés létrejöttére vonatkozó megállapításait {[27]-[30] bekezdések, [33] bekezdés egy mondata}, egyebekben helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. Az ítélet indokolása szerint az ítéltábla abban egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy nem állnak fenn a megállapítási kereset indításának feltételei, azonban rámutatott, az elsőfokú bíróság szükségtelenül foglalt állást a perbeli szerződés létrejöttéről, érvényességéről, illetve hatályosságáról, ezért az indokolás vonatkozó részeit mellőzte az elsőfokú ítéletből.

C... Kft., mint felperes által a jelen per alperese, mint alperes ellen indított peres eljárás:

[30] A per az alperes által 2020. november 17. napján a megyei jogú város neve közigazgatási területén helyi, autóbusszal végzett menetrend szerinti személyszállítási szolgáltatás ellátása tárgyú ajánlat kérésével, annak szabályszerűsége vizsgálatával volt kapcsolatos. Az elsőfokon eljáró Hódmezővásárhelyi Járásbíróság a 7.G.40.010/2022/6.

számú, 2023. február 9. napján kelt ítéletével többek között azt állapította meg, hogy az ajánlatkéréskor nem állt fenn az Szsztv. 24. § (7) bekezdése szerinti szükséghelyzet, mert a felperes ekkor közszolgáltatást nyújtott és arra következtetett, az alperes is fennállónak tekintette a felek közötti szerződést ebben az időszakban (utalt e körben a Szegedi Törvényszék előtt 7.G.40.036/2021. szám alatt folyamatban volt eljárás során hozott ítélet másodfokú bíróság által mellőzött indokolására). A Szegedi Törvényszék a 2.Gf.40.001/2023/7. számú, 2023. július 25. napján kelt ítéletével helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. Az ítélete indoklásában maga is arra az álláspontra helyezkedett – lényegében azonos tényadatokat mérlegelve, mint ahogy azt az elsőfokú bíróság is tette –, hogy nem volt helye a kiválasztott szolgáltató közvetlen megbízásának az Szsztv. 24. § (4) bekezdés b) pontja alkalmazásával, mert az alperes nem igazolt szükséghelyzetet.

Kereset

[31] A felperes a módosított keresetében elsődlegesen 2020. évre 51 700 000 forint és ennek 2021. május 2. napjától, 2021. évre 96 162 386 forint és ennek 2022. július 1. napjától, 2022. évre 122 802 904 forint és ennek 2023. július 1. napjától, valamint 2023. évre 117 143 200 forint és ennek 2024. július 1. napjától a 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:155. § (1) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamatai és perköltségek megfizetésére kérte kötelezni az alperest az Szsztv. 30. § (1) és (3) bekezdése, a Ptk. 6:58. §-a és a Ptk. 6:61. § (1) bekezdése alapján. Arra hivatkozott, hogy a felek között érvényesen létrejött a közszolgáltatási szerződés, az abban vállalt kötelezettségének mindenben eleget tett, ezért ellentételezés jár a részére a Ptk. 6:58. §-a, 61. § (1) bekezdése és az Szsztv. 30. § (1) és (3) bekezdése, továbbá az EK rendelet 6. cikk (1) bekezdés melléklet 2. pontja alapján. Azt nem vitatta, hogy a kijelölés időszakában nem a határozatban foglaltak szerint teljesített, amit azzal indokolt, hogy érvényesen létrejöttek tekintette a közszolgáltatási szerződést és ez alapján szolgáltatott.

[32] Érvelése szerint a 2020. évre vonatkozó beszámolót és a szerződés 13.3. pontjában rögzítetteket alapul véve, 3,4%-os infláció figyelembevételével növelte a 2019. évre megállapított költséghozzájárulás összegét és így kalkulálta ki a követelt összeget. Ugyanígy járt el a későbbi beszámolóknak, ahol figyelembe vette a költségeket és a bevételeket is. Nem vitatott tény, hogy nem került sor a felek között a szerződés 13.3. pontja szerinti megállapodás megkötésére a 2020. évtől kezdődően, azonban nem kell a feleknek olyan kérdésben megállapodniuk, amelyet jogszabály rendez [Ptk. 6:64. § (4) bekezdés]. Az ellentételezés kiszámításának módját az Szsztv. és az EK rendelet rendelkezései tartalmazzák [Szsztv. 30. § (1) és (3) bekezdés, EK rendelet 6. cikk (1) bekezdés]. Hangsúlyozta, az EK rendelet szerinti képlet éppen azért került kialakításra, mert annak alkalmazásával az ellentételezés összege még akkor is meghatározható, ha a felek szerződése ezt nem tartalmazza. Másfelől hivatkozott arra, az ellenszolgáltatás mértékében történő megállapodás hiánya nem érinti a szerződés létrejöttét [Ptk. 6:63. § (3) bekezdés]. Tény, hogy az SZMT összegét nem érvényesítette teljeskörűen erre az évre, ezért azzal az ellentételezés összegét növelte. Önmagában az, hogy az alperes nem mutatott megállapodási hajlandóságot, nem eredményezheti, hogy fizetési kötelezettsége alól mentesül. Az ellentételezés összegét 5% mértékű észszerű nyereséggel számolta ki, ami szerinte megfelel a piaci középártnak ebben az iparágban.

[33] A másodlagos kereset tekintetében azzal érvelt, ha alaki okból nem lenne érvényes a szerződés, az a felek egyező akarata alapján teljesedésbe ment a 2019. január 1-jétől 2021. február 28-ig terjedő időszakra, melyet szerinte nem vitat a felperes sem, az azt követő időszakra pedig Ptk. 6:94. § (1) bekezdése alapján, a teljesítés elfogadásával érvényessé vált az egész szerződés és az utóbb érvényesen nem került megszüntetésre. Nem tekinthetők a szerződést megszüntető nyilatkozatnak az alperes által csatolt e-mailek (A/8.-9.). Ez pedig azt jelenti, hogy a szerződés rendelkezéseiből kiindulva kell elszámolni a felek között.

[34] A harmadlagos keresetet illetően arra hivatkozott, ha alaki okból érvénytelen a szerződés, az a teljesítés elfogadásával a 2019. január 1-jétől 2021. február 28-ig terjedő időszakra érvényessé vált (Ptk. 6:94. §), a későbbi időszakra a Ptk. 6:113. § (1) bekezdése alapján az érvénytelenség jogkövetkezménye alkalmazandó. Ekként az első időszakra a közszolgáltatási szerződés szabályai, a második időszakra a jogalap nélküli gazdagodás szabályai az irányadó. Szerinte ez utóbbi szabályok alapján is meg kell kapnia az ellentételezés összegét az Szsztv. és az EK rendelet előírásainak megfelelő mértékben. Kiemelte, a C... Kft. által indított perben eljáró bíróságok elmarasztalták az alperest a helyi buszközlekedés „jogellenes kiszervezése” miatt, mivel ez a hazai és az uniós szabályozást több ponton sérti.

[35] A negyedleges kereset jogalapjaként a Ptk. 6:579. § (1) bekezdése rendelkezéseire (jogalap nélküli gazdagodás) hivatkozott, egyéb nyilatkozatait változatlanul fenntartva itt is.

[36] Az ötödleges keresete jogalapjaként jelölte meg az SZMT összege tekintetében az Szsztv. ellentételezésre vonatkozó rendelkezését a 2021. üzleti évtől kezdődő időszakra. Ha ugyanis a bíróság azt állapítaná meg, a felek között nem állt fenn érvényes szerződés, az ellentételezés mértékét növeli a meg nem fizetett SZMT. A szerződés 13.1.b. pont alapján az SZMT összege öt illeti és a vonatkozó önkormányzati rendelet alapján azt az alperesnek kellett megigényelnie, melynek összegével köteles felé helyt állni. Érdekei nem sérülhetnek azzal, hogy az alperes valamilyen okból ezt az összeget nem hívta le.

Ellenkérelem

[37] Az alperes ellenkérelmében az 56 134 000 forint feletti követelés tekintetében kérte elutasítani a keresetet, azt jogalapjában és összepszerűségében is vitatta. Szerinte nem jött létre érvényesen a szerződés közte és a felperes jogelődje között, mert bár 3 alkalommal aláírásra váró tervezetet küldött meg a felperes részére, ezekben elfogadva a felperes javaslatait, azokat a felperes mégsem írta alá. Hangsúlyozta, a felperes nem köthette jogszerűen a közöttük fennálló elszámolási vita lezárásához a szerződés aláírását.

[38] Azt nem vitatta, hogy a felperes közszolgáltatást nyújtott részére 2019 évben, valamint, hogy nem fizette meg az ellentételezést a részére. Szerinte azonban 2020. évben még ráutaló magatartással sem jött létre közöttük a szerződés. Hangsúlyozta, a 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 37. § (1) bekezdése szerint kizárólag írásban érvényes az önkormányzat bármely pénzügyi kötelezettségvállalása.

[39] További érvelése szerint a Ptk. 6:108. § (1) bekezdése alapján nem lehet érvénytelen szerződésre jogosultságot alapítani, teljesítést követelni. Utalt arra, a függő jogi helyzet 2020-ban sem tisztázódott, holott a tárgyévet megelőző év október 31-ig a felperesnek javaslatot kellett volna tennie a tarifákra, menetrendre, ellentételezési összegre és ebben a feleknek egy hónapon belül meg kellett volna állapodniuk. A felperes 2020. majd 2021. években is úgy nyújtott szolgáltatást a közigazgatás területén, hogy nem volt közöttük ellentételezésre vonatkozó megállapodás. Ez vezetett arra a döntésre 2020 novemberében, hogy az Szsztv. rendelkezései és az EK rendelet 5. cikk (5) bekezdése szerinti szükséghelyzeti intézkedést foganatosítja és az Szsztv. 24. § (5a) bekezdésnek megfelelően 2021. március 1-jétől legfeljebb 2 éves időtartamra közvetlen kijelöléssel bíz meg közszolgáltatót. A felperes nem értett egyet a szükséghelyzet fennálltával, végül nem tett ajánlatot, de kifogást sem emelt az Szsztv. 24. § (7) bekezdése szerinti 30 napos jogvesztő határidőn belül.

[40] Alperes hivatkozott arra is, az 5/2021. (I.28.) önkormányzati rendeletben közlekedésszervezővé jelölte ki a megyei jogú város nevei Működtető és Szolgáltató Nonprofit Zrt.-t, mely cég a 2020. novemberi ajánlatkérési eljárás után a B... Kft.-t bízta meg a közszolgáltatás ellátásával 2021. március 1-jétől. A kormányhivatal azonban 3 hónapra felfüggesztette a kft. tevékenységi engedélyét, emiatt az 2021. március 3-tól nem tudta ellátni a közszolgáltatási kötelezettségét, a felfüggesztés időtartamára ezért a felperest jelölte ki a közszolgáltatás nyújtására a 131-1683-5/2021. számú határozatával. E határozat felülvizsgálata iránt felperes kezdeményezésére közigazgatási per van folyamatban, jelen per befejezéséig annak tárgyalása felfüggesztésre került. A kijelölés lejártát követően 2021. június 5-től a B... Kft. folytatta tevékenységét.

[41] További érvelése szerint a KHKDB a D101/16/2022. számú határozatával az írásbeliség hiánya miatt megállapította a perbeli szerződés érvénytelenségét, mert az így nem felelt meg a Kbtv. 8. § (6) bekezdése szerinti szolgáltatási koncesszió fogalmának, ezért az alperesnek közbeszerzési eljárás során kellett volna a szolgáltatót kiválasztani. A Fővárosi Törvényszék is ezen az állásponton volt a közigazgatási perben és hangsúlyozta, hogy írásbeli szerződés hiányában szolgáltatási koncesszió nem jöhetett létre a felek között, ezért a beszerzés nem tartozik a Kbt. 14. § (3) bekezdés b) pontja szerinti kivételi körbe és a közbeszerzési eljárás mellőzése a szerződés semmisségét eredményezi a Kbtv. 137. § (1) bekezdés a) pontja alapján. Szerinte ezen megállapítást ebben a perben is tényként kell figyelembe venni.

[42] A felperes úgy indított buszjáratokat – a 3 hónap kivételével –, miután ő megállapodott a B... Kft.-vel, hogy szerződés nem volt közöttük és ez ellen kifejezetten tiltakozott.

[43] Összegezve arra az álláspontra helyezkedett, hogy a 2019. év vonatkozásában a Ptk. 6:94. § (1) bekezdése szerint kell eljárni, mert a teljesítést elfogadta, de a 2020. január 1-jétől kezdődő időszakra a menetrendre és az ellentételezés mértékére vonatkozó megállapodás nem jött létre. Erről a tárgyévtől november 30-ig kellett volna megállapodni, de ilyen megállapodásra nem került sor. Az Szsztv. 25. § (2) bekezdése és (3) bekezdés a) és m) pontja szerint ezek lényeges szerződési feltételek, ennek hiányában az alaki érvénytelenségtől függetlenül is igaz, hogy nem jöhetett létre a szerződés a Ptk. 6:63. § (1) és (2) bekezdése rendelkezésre figyelemmel.

[44] Az érvénytelen (érvényessé nem tehető) szerződés alapján nyújtott teljesítés ellenértékét a Ptk. 6:113. § (1) bekezdése szerint kell elszámlolni a 2020. január 1-jétől 2021. márciusig terjedő időre. Alperes hivatkozott a Ptk. 6:579. § (1) bekezdésében foglaltakra is, valamint arra, hogy nem az Szsztv. 30. § (1) és (3) bekezdése az irányadó.

[45] A kijelölő határozott időtartamára az Szsztv. 30. § (5) bekezdése szerinti szabályt kell alkalmazni, de a felperes teljesítése nem felelt meg a hatósági határozattal elrendelt szolgáltatások mennyiségének és minőségének, ezért erre az időszakra nem illeti meg ellentételezés. Ha a határozat szerint teljesít, akkor a határozatban szereplő összegekre tarthatna igényt.

[46] A harmadik időszakban már kifejezetten tiltakozott a felperes szolgáltatása miatt (2021. június 5-től kezdődően), ezért innentől nem jár ellentételezés és nem alkalmazhatóak erre az időszakra a jogalap nélküli gazdagodás szabályai sem.

[47] A felperes a Ptk. 6:586. §-a szerinti megbízás nélküli ügyvivőként járt el 2021. június 5-től, ezért díjazásra nem tarthat igényt, legfeljebb beszámítással élhetne akkor, ha vele szemben igényt érvényesítene, ő azonban semmiféle igényt nem támasztott felperessel szemben, ezért a felperes nem jogosult költségei beszámítására sem.

[48] Ennek megfelelően 2020. évre 40 690 000 forint jár a felperes részére a Ptk. 6:113. § (1) bekezdése szerinti szabályok alkalmazásával, míg a 2021 januárjától márciusig terjedő időszakra 14 549 000 forint a Ptk. 6:585. § (2) bekezdése alapján. Hangsúlyozta, ha a KDB határozatában foglalt szerződésre vonatkozó megállapításokat figyelmen kívül hagyja is a bíróság, az írásbeliség követelményét rögzítő jogszabályi rendelkezésektől (Áht., Kbt., koncessziós törvény) nem tekinthet el, azok szerint a szerződés érvénytelen. A felperes ezért nem alapíthat igényt az Szsztv. 30. § (1) és (3) bekezdésében foglaltakra, mert az a mindenkor közszolgáltatási szerződés ellentételezésére vonatkozó szabályozás, 2020-2021. évekre közszolgáltatási szerződésről nem lehet beszélni.

[49] Az összecszerűség tekintetében kiemelte, hogy a felperes 2020. évre [a közszolgáltatási beszámoló szerint (F/25.)] 49 702 000 forint összegű SZMT-re volt jogosult, 2021. évre – a beszámoló szerint (F/26.) – csak január és február hónapban igényelhetette azt (8 261 000 forint) mert ezt követően az önkormányzati rendelet alapján a megbízott közlekedésszervező (Működtető és Szolgáltató Nonprofit Zrt.) volt jogosult és köteles az igénylésre. Lényeges azonban, hogy ez csak arra az esetre vonatkozott volna, ha – ahogy az 5/2021. (I.28.) önkormányzati rendelet 4. § (1) bekezdése előírta – ő szedte volna a bevételeket, azonban azokat a felperes szedte saját nevében, így a közlekedésszervezőnek nem volt módja SZMT-t igényelni, ahhoz nem is rendelkezett adatokkal.

[50] Hangsúlyozta, az SZMT-t az államtól lehet igényelni és nem tőle. Álláspontja szerint a felperes észszerű nyereség elszámlálási módszere jogellenes. A költségek, ráfordítások megtérítésének számítási módja is jogellenes, mert a felperes az Sztv. 30. § (1) és (3) bekezdése, valamint a Ptk. 6:58. §-a és 61. § (1) bekezdése rendelkezései alapján számolt és figyelmen kívül hagyta az Sztv. 25. § (3) bekezdés m) pontja rendelkezését, mely szerint

közszolgáltatási szerződésben kell megállapodni az ellentételezés mértékében. Ha érvényes a szerződés, annak 13.3. pontja tartalmazza a 2019. évre megállapított támogatás összegét és a felperes szerződés kiegészítése kapcsán azt, hogy a tárgyévet megelőző november 30-ig kell megállapodniuk a következő évre vonatkozóan, ez pedig nem történt meg. A felperes 51 700 000 forint (ez elfogadva az alperes által) igényt jelentett be 2020 évre, de 2021, 2022, 2023 évekre már nem élt igénybejelentéssel. A megállapodás alapján meghatározott ellentételezésen felül további veszteségkiegyenlítés csak a szerződés 13.6. pont és 13.8. pontja eseteiben lehetséges. Lényeges, ha a szerződés érvényes – ahogy azt a felperes állítja –, úgy a szerződés rendelkezései szerint kell a felek között elszámolni.

[51] A másodlagos keresetet illetően alperes hangsúlyozta, hogy a Ptk. 6:94. §-a rendelkezései alapján előterjesztett igényt 2021. március 3-ig terjedő időszakra fogadta el maga is, majd pedig általa igazolt, hogy 2021 júniusától felhívta a felperest arra, hogy a teljesítéssel hagyjon fel.

[52] A harmadlagos kereset kapcsán a Ptk. 6:113. § (1) bekezdése alapján történő részbeni elismerést hangsúlyozta, utalva a 6:585. § (2) bekezdésében foglaltakra is azzal, hogy a 2021. március 3-ig terjedő időszakban kell ilyen módon elszámolni. Az ellentételezésre vonatkozó érveit itt is fenntartotta és hangsúlyozta, helytelenül állítja be a felperes a közszolgáltatási szerződésben meghatározott ellentételezés összegét olyanként, mint amivel előzetesen csak prognosztizálták a támogatási összeg mértékét, mintha az egy tájékoztatás-jellegű becslés lenne és majd utólag határozzák meg annak pontos mértékét. Ellenkezőleg, az a szerződésben meghatározott összeg kell legyen.

[53] A negyedleges kereset kapcsán fenntartotta a másodlagos kereseti kérelemmel kapcsolatos érveit.

[54] Az ötödleges keresetet illetően hangsúlyozta az SZMT igénylésével kapcsolatos jogi álláspontját. Egyfelől arra hivatkozott ismét, maga nem jogosult SZMT igénylésére, mert azt a közlekedési szolgáltató vagy közlekedésszervező kérheti, ez utóbbi is csak akkor, ha a menetdíj bevételeket ő szedi, de azt jelen esetben a felperes szedte, ezért ő tudja igénybe venni a támogatást. Az igényléshez ugyanis bizonylati szintű adatok szükségesek. A közszolgáltatási szerződés szerint sincs ilyen kötelezettsége, ezért nincs olyan szerződéses rendelkezés – ha a szerződésből kellene kiindulni – amelyet megsértett volna. Ennek megfelelően a Ptk. 6:58. §-a és 6:138. §-a sem nyújt jogalapot a felperes számára az igény érvényesítésére. Olyan jogszabályi kötelezettsége sincs, amely alapján helytállni lenne köteles a felperes által igénybe vehető, de ténylegesen nem igényelt állami támogatás megtérítéséért.

Az elsőfokú bíróság ítélete és döntésének indokai

[55] Az elsőfokú bíróság ítéletével 56 134 000 forint és járulékai erejéig marasztalta a felperes javára az alperest, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 3 782 060 forint perköltség megfizetésére is. Jogi indokolásában elsőként abban foglalt állást, hogy a keresettel érintett perbeli időszakban (2019. január 1. – 2023. december 31.) létrejött-e személyszállítási közszolgáltatási szerződés. A közbeszerzési döntőbizottság megelőző eljárásban hozott határozata alapján a bíróság megállapította, 2019. december 23-ig

terjedő időszakban alaki feltétel teljesülése hiányában nem jött létre a felek között koncessziós szerződés. A felek 2019 év folyamán egymás irányában tett írásbeli nyilatkozatait a bíróság a szerződés tartalmának kialakítását célzó egyeztetésnek minősítette, melyek azonban nem voltak kölcsönös és egybehangzó jognyilatkozatok. A rendelkezésre álló legutolsó tervezetváltozat szerinti tartalommal a felek nem tettek érvényes, egybehangzó írásbeli jognyilatkozatot, ezért a bíróság írásbeli szerződés hiányában a Ptk. 6:94. § (1) bekezdése szerint értelmezte a felek jogviszonyát. Eszerint a kötelező alaktság megsértése miatt semmis a szerződés, a teljesítés és annak elfogadása folytán a teljesített rész erejéig azonban érvényessé vált. Ezt a függő jogi helyzetet a felek közös megegyezéssel, sem 2020-ban, majd az azt követő években sem számolták fel.

[56] A felperesi hivatkozásokra tekintettel a bíróság értelmezte az alperes 2020. május 18-i közös megegyezéssel történő megszüntetés iránti megállapodás tervezetét, melyből azt a következtetést vonta le, hogy az alperes nem ismerte el a szerződést érvényesen létrejöttnek, hanem a jogi kapcsolat lezárását kezdeményezte. A továbbiakban a tanúbizonyítás eredményét értékelve a 2020 évi tárgyalásokra nézve megállapította, a felek közötti jogviszony tartalmi megítélésének bizonytalansága ebben az időszakban fokozódott, melyhez az elszámolási kérdések vitatottsága is társult. A 2020-as évet illetően a bíróság a tényállásból azt a következtetést vonta le, hogy az alperes folyamatos tárgyalások mellett elfogadta a felperes teljesítését, azonban lényeges feltételek kérdésében továbbra sem volt megállapodás a felek között. Ez azonban nem teremt alapot arra, hogy a felperes az EK rendelet előírásait alkalmazva számítsa ki követelését, az EK rendelet ugyanis csak az ellentételezés meghatározásának módját, a kiszámítás menetét szabályozza. A konkrét esetben azonban a feleknek kell a szerződés tartalmára vonatkozóan megállapodniuk, erre a 2020-as évben, illetve azt követő perbeli időszakban nem került sor. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság az alperes álláspontját osztotta a tekintetben, hogy 2020. január 1-től 2021. március 3-ig terjedő időszakra az alakilag érvénytelen szerződés jogkövetkezményeként előírt elszámolással kell rendezni a felek jogviszonyát a Ptk. 6:113. § (1) bekezdés alkalmazásával. E tekintetben a bíróság az alperes táblázatos formában összeállított számításait fogadta el azösszegezésről és azösszegezésről.

[57] A bíróság figyelembe vette, hogy a felperes maga is elismerte, az alperes kijelölő önkormányzati határozata szerinti időszakban a határozatban foglaltaknak nem tett eleget, annak jogszerűségét vitatta. Erre tekintettel a törvényszék osztotta azt az alperesi álláspontot, hogy az érintett időszakra a felperes részére nem jár ellenszolgáltatás. Figyelembe kell venni továbbá azt is, hogy ebben az időszakban a felperes a szolgáltatással járó bevételeket beszedte, azzal a közlekedésszervező felé azonban nem számolt el.

[58] A bíróság álláspontja szerint az alperes igazolta, hogy 2021. június 1-jét követően már kifejezetten tiltakozott a felperesi szolgáltatás nyújtása ellen. A már folyamatban lévő perek, elszámolási viták ellenére a felperes mégis úgy döntött, tovább szolgáltat. A bíróság számba vette mindazon okirati bizonyítékokat, melyek igazolják, hogy felperes bizonyosan tudomással bírt arról, hogy az alperes már nem tartott igényt a szolgáltatásra, így a szolgáltatás folytatását megbízás nélküli ügyvitelnek tekintette, mely csupán beszámítás útján teszi lehetővé esetleges költségek igénylését, figyelemmel a Ptk. 6:586. §-ára. Mindezek alapján a perbeli utolsó időszakra vonatkozó felperesi igényt megalapozatlannak minősítette a bíróság.

[59] Az ötödleges kereset vizsgálata kapcsán kitért arra, érvényes szerződés hiányában nem alkalmazhatók a szerződésszegés szabályai és az Szsztv. rendelkezései sem. Összegzésként a bíróság rögzítette, az alperes elismerése folytán az ítélet rendelkező részében meghatározott mértékig tartotta alaposnak a keresetet, mely szerint 2020 évre a Ptk. 6:113. § (1) bekezdés elszámolási szabálya alapján 40 690 000 forint, míg 2021. január 1-től március 3-ig terjedő időszakra az alperesi kimutatásnak megfelelő 14 549 000 forint különbözeti összeg jár még a felperesnek. Azösszgszerűség meghatározásához a bíróság az alperes 2020 és 2021 évre készített közszolgáltatási jelentésében szereplő adatokat vette alapul. A jogi indokolás utolsó részében a bíróság indokát adta annak, hogy miért nem tekinthetők az előzményi perekben hozott döntések, illetve bírósági megállapítások a jelen per szempontjából ítélt dolognak.

A felperes fellebbezése és az alperes fellebbezési ellenkérelme

[60] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, elsődlegesen kérve annak hatályon kívül helyezését, másodlagosan pedig részbeni megváltoztatását és a keresetnek teljes egészében helyt adást. Az elsőfokú ítélet rövid ismertetését követően, jogi indokolásában előrebocsátotta, az ítélet eljárási és anyagi szempontból egyaránt megalapozatlan, az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokból helytelen, okszerűtlen következtetéseket vont le, a perbeli tényállással kapcsolatban a felperesi érvelést nem megfelelően értelmezve vont le téves következtetéseket. A hatályon kívül helyezés iránti indítvány indokaként előadta, a bizonyítási eljárás jelentős mértékű megismétlése szükséges. A másodlagos fellebbezési kérelemhez kapcsolódóan állította, a marasztalás összegének meghatározása az általa összeállított, auditált beszámolók alapján lehetséges. Kérte figyelembe venni, hogy az alperes a felperesi veszteség-kimutatást, összgszerűségében nem vitatta. Amennyiben erre nézve korlátozott mértékű bizonyítási eljárás lefolytatása szükséges, úgy kérte, hogy ezt az ítéltábla végezze el.

[61] A továbbiakban az öt, eshetőlegesen előterjesztett kereseti kérelmét külön-külön ismertette. Elsődlegesen rögzítette, nem alakulhat ki olyan bírói gyakorlat, mely formai követelmények megsértésére alapítottan jogi következmény nélkül mentesíti az ajánlatkérőt az egyébként létrejött közszolgáltatási szerződésből eredő fizetési kötelezettsége alól. A Kúria eseti döntésére hivatkozva aláhúzta, a személyszállítási iparágban a különböző formai elszámolási szabályok megsértése nem eredményezheti a közszolgáltatási szerződések érvénytelenségét, ez ugyanis a szolgáltatásbiztonság veszélyeztetésével járna. Felperes arra hivatkozással kérte az alaki érvénytelenség megállapításának mellőzését, hogy valójában az alperesi törvényes képviselő alaptalanul tagadta meg a szerződés aláírását, amikor a képviselőtestület erre nézve már döntést hozott. A Szegedi Ítéltáblánál folyt előzményi perre, valamint a Kúria precedens döntésére hivatkozva jelen perbeli esetre nézve is kérte a teljes szerződési időszakra a szerződés létrejöttének elfogadását és az ez alapján nyújtott teljesítés ellenértékének megtérítését elrendelő bírói döntés meghozatalát.

[62] Elsődleges jogi álláspontja szerint a peradatok alapján a felek közötti szerződés írásbeli létrejötte megállapítható, e tekintetben okszerűtlen bizonyítékértékelést tartalmaz az elsőfokú ítélet. Különösen az Áht. 37. § (1) bekezdés szerződésre vonatkoztatása helytelen, az ugyanis kizárólag alperesi kötelezettségvállalás vonatkozásában ír elő előzetes írásos formát. Erre a jelen esetben sor került, tekintve, hogy már a pályázat eredményessé nyilvánítása

közvetlen pénzügyi kötelezettségvállalást keletkeztetett alperesi oldalon. Az eredményhirdetés a Ptk. 6:74. § (1) bekezdése értelmében szerződéskötési kötelezettséget hozott létre és ez maga után vonta a pénzügyi kötelezettségvállalás keletkezését is. A szükséges pénzügyi ellenjegyzés hiányában az alperes a 2019-es évre vonatkozóan sem tudott volna felperes részére díjat fizetni, amely azonban a felek által nem vitatottan megtörtént. Ezen peradatokkal ellentétes jogkövetkeztetéseket vont le az elsőfokú bíróság az Áht. 37. §-ra alapítva, amikor a felek közötti jogviszony alaki érvénytelenségét erre tekintettel állapította meg. Felperes kitért arra is, önmagában, hogy a felek írásban egyeztettek a szerződés tartalmáról, nem jelenti azt, hogy ezáltal egymás között előírták volna az írásbeli alaktság kötelezettségét. Ezzel kapcsolatos ítéleti megállapítás túl terjeszkedett az alperes kérelmén, aki erre a per során egyáltalán nem hivatkozott.

[63] A közszolgáltatási szerződés írásbeli létrejöttét alátámasztó okirati bizonyítékokat sorolta fel a továbbiakban a felperes, melyek alátámasztják a felek egybehangzó szerződéses akaratát. A felek konszenzusa szerint megszövegezett szerződés ellenjegyzését alperesi közgyűlési határozat is elrendelte. A felperes külön említette a 2019. augusztus 9-i alperes által megküldött, majd 2019. szeptember 30-án aláírásra visszaküldött szerződési okiratokat. Az e-mail mellékletekként szereplő okiratok mindenben megfelelnek az írásbeliség követelményének. A nyilatkozattevők személy szerint beazonosíthatók. Felperes vitatta, hogy a tervezetek önmagukban azért nem tekinthetők írásba foglaltaknak, mert azok nem kerültek aláírásra, illetve keltezéssel sem látták el őket. A 2019. szeptember 30-i szerződéstervezet visszaküldés megtörténtével a két fél egyeztetése véget ért, ezzel a felek közötti jogviszony létrejött. A teljes időszakra történő szerződéskötési szándékot az alperesi önkormányzat 702/2019. (VIII.23.) számú határozata is megerősítette. A felek között ezáltal a konszenzus létrejött, így már csak a formális aláírás volt hátra. E körben felperes kérte figyelembe venni az álképviselőt Ptk. 6:14. § szerinti szabályozását, mely alapján a tervezetek tekintetében megállapítható a nyilatkozattevők jogosultsága. A továbbiakban hangsúlyozta, a polgármester nem szerződő fél, csupán képviseli az önkormányzat képviselőtestületét. A közszolgáltatási szerződés megkötése a képviselőtestület át nem ruházható hatáskörébe tartozik, a testület a szerződési szándékát az említett határozattal egyértelműen kimutatta. Mindezek folytán a polgármester aláírásának elmaradása nem befolyásolja a felek közötti szerződés érvényes létrejöttét.

[64] A felperes kitért a 2019-es szolgáltatási év vonatkozásában összeállított alperesi beszámolóra is, mely tartalmazza, hogy a közszolgáltatási szerződés alapján a felperesi jogelőd 2023. december 31. napjáig látja el a közfeladatokat. Emellett 2019 évre a beszámolóban megfelelően az ellentételezés megfizetésére sor került. A szerződéses jogviszony fennálltának elismerése az alperes részéről abban is megnyilvánult, hogy 2020. szeptember 15-én annak lezárásáról kívánt a polgármester egyeztetni. Az ezzel kapcsolatos, fellebbezésben is idézett nyilatkozatrészre vonatkozóan az elsőfokú bíróság nem adta indokát, hogy azt miért mellőzte a bizonyítékok mérlegelése köréből. Mindezek alapján felperes kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a felek jognyilatkozatainak tartalmi visszaidézhetőségét kétségesnek tekintette, illetve a nyilatkozattevők személyének, és a nyilatkozattételek időpontjának beazonosíthatatlanságát állapította meg. Erre a bizonyítékok tükrében nem alapozhatta volna a bíróság az érvénytelenséggel kapcsolatos álláspontját.

[65] A Szegedi Törvényszék egy előzményi perben hozott ítéletének indokolásából idézve a felperes arra hívta fel a figyelmet, hogy a jelen perben csatolt, azonos okirati bizonyítékok alapján arra a megállapításra kellett volna jutnia a bíróságnak, hogy a felek

között fennállt a szerződéses jogviszony. Az írásbeliség hiányára felperesi álláspont szerint az alperes a Ptk. 1:4. § (2) bekezdése folytán sem hivatkozhat, mivel az aláírás kizárólag neki felróható okból maradt el. A továbbiakban jogi álláspontját összefoglalva megismételte a szerződés érvényességével kapcsolatban kifejtett érveit.

[66] A továbbiakban kiemelte, ha a bíróság a szerződés érvényes létrejöttének hiányából kiindulva foglal állást, úgy a Ptk. 6:94. §-a alapján történő érvényessé válást kell megállapítani a 2019. január 1-től 2021. március 3-ig terjedő időszakra. Erre nézve azonban az elsőfokú bíróság tévesen alkalmazta a Ptk. 6:113. § szerinti elszámolási szabályt, mivel az, az érvénytelenség jogkövetkezményei körében ad iránymutatást az elszámolásra. A felperesi teljesítés alperes általi elfogadásával, amelyet az alperes is elismert, az érvénytelenség orvoslásra került. Érvényessé vált szerződés esetében nem alkalmazhatóak a Ptk. érvénytelen szerződésekre vonatkozó rendelkezései, jogkövetkezményei. Ehhez képest az elsőfokú bíróság anyagi jogszabálysértéssel, helytelenül alkalmazta a Ptk. 6:113. § (1) bekezdését, emellett az érintett időszak megjelölése is pontatlan az ítélet indokolásában, az valójában 2020. január 1. napjától 2021. március 3. napjáig terjedt. Erre az időszakra nézve a felperesnek járó ellentételezés a Ptk. 6:63. § (3), (4) bekezdés, valamint az Szsztv. 30. § (1) és (3) bekezdés, továbbá az irányadó EK rendelet melléklet 2. pontja alapján állapítható meg. Az említett jogszabályi rendelkezéseket külön-külön idézte is felperes. Ezek alapján álláspontja szerint az őt megillető ellentételezés pontos összegei megállapíthatók, az egyes időszakokra vonatkozó kereseti kérelmek e szerint kerültek összegszerűen kiszámításra. Ennek alátámasztására a Kúria precedens értékű döntéséből közölt idézeteket, melyből kiemelte, az ellentételezés megfizetésének indokoltságát az EK rendelet elfogadja, egyúttal szabályozza az ellentételezés meghatározásának módját, kiszámításának menetét.

[67] A felperes kifogásolta a Ptk. 6:94. §-ának elsőfokú bírói értelmezését is, mely kizárólag a teljesítésre vonatkozó rendelkezéseket tekintette ez alapján érvényesnek az adott időszakra nézve. A felperes jogszabályértelmezési álláspontja szerint a jogviszony határozott időtartamára valamennyi szerződési rendelkezés érvényessé vált a teljesítés elfogadásával, tehát a teljes 5 éves időszakra nézve a szerződés lényeges tartalmi elemei irányadók a felekre nézve. A teljesítés elfogadása az érvénytelenséget a szerződés egésze vonatkozásában orvosolja. Az ekként teljességében érvényes szerződést az alperes formálisan nem szüntette meg, a felperesi teljesítéssel szemben egy tiltakozás nem tekinthető a szerződés megszüntetésére irányuló nyilatkozatnak. Mindezek alapján a felperes másodlagos kereseti kérelme alapján is kérte az alperes marasztalását.

[68] A továbbiakban arra az esetre, ha csak az elsőfokú bíróság által meghatározott időszakra nézve tekinthető érvényesnek a szerződés, úgy a 2023. december 31-ig terjedő fennmaradó időszakra a Ptk. 6:113. § (1) bekezdés szerinti elszámolást kérte alkalmazni, e tekintetben harmadlagos keresetét tartotta fenn. Ennek alátámasztására a Szegedi Ítéltábla Pf.III.20.211/2024/7. szám alatti eseti döntésében foglalt jogi indokolást kérte irányadóként elfogadni. Kiemelte, az ellentételezésben való megállapodás elmaradása sem eredményezheti a szerződés létrejöttének akadályát. A teljes időszakra nézve egyrészt a Ptk. 6:94. §-a folytán érvényessé vált szerződés alapján, illetve a későbbi időszakban pedig a Ptk. 6:113. § (1) bekezdése alapján mindenképpen jogosult elszámolásra a teljes szerződéses időtartamot illetően.

[69] Vitatta, hogy a megbízás nélküli ügyvitel szabályai alkalmazhatóak lennének a 2021. június 5-ét követő időszakra nézve. A felek között ebben az időszakra is fennmaradt a szerződéses jogviszony. Az alperesi kijelölő határozat jogszerűsége tárgyában jelenleg közigazgatási per van folyamatban, ehhez képest az elsőfokú bíróság a tekintetben is szabálysértőn foglalt állást, hogy azt jogszerűnek tekintette és amiatt utasította el a 2021. március 4-től június 4-ig terjedő érintett időszakra vonatkozó kereseti igényt, hogy a határozatot nem teljesítette. Megjegyezte, abból a tényből, hogy nem a kijelölő határozat szerint nyújtott szolgáltatást, nem vonható le olyan logikus következtetés, hogy semmilyen ellentételezés nem illeti meg. Lényeges továbbá, hogy az elsőfokú bíróság érdemben nem is vizsgálta, mennyiben tért el ezen időszak vonatkozásában a teljesítése a kijelölő határozatban előírtaktól. A 2021. március 3. napját követő időszakra is fennállt az ellenszolgáltatásra való jogosultság, ennek megtérítése hiányában az alperes jogalap nélkül gazdagodott, tekintve, hogy a közszolgáltatási kötelezettség ellátásával kapcsolatban felmerülő kötelező kiadások nem merültek fel az oldalán. Valamely szolgáltatás ingyenes igénybevétele, ezzel kapcsolatos költségmegtakarítás is gazdagodásnak tekintendő, erre az alperes jogalap hiányában tett szert, így annak megtérítésére köteles a felperes felé. A felperes követeléseösszegezésének megállapítása érdekében, amennyiben a bíróság szükségesnek tartja és azt szakkérdésnek tekinti, fenntartotta a szakértő kirendelésére vonatkozó indítványát.

[70] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Az elsődleges kereseti kérelmet illetően hangsúlyozta, az államháztartási szabályokból következően az önkormányzat kizárólag írásban köthet érvényes visszerthes szerződést a perbeli szolgáltatásra, ezt az irányadó bírói gyakorlat is megerősítette. Ezt nem helyettesítheti írásos kötelezettségvállalás vagy pénzügyi ellenjegyzésre történő felhatalmazás. A kötelezettségvállalás jelen esetben a szerződéskötést jelenti, erre azonban írásos formában nem került sor. A közbeszerzési döntőbizottság által hozott előzményi döntés és annak bírósági felülvizsgálata rávilágított arra, hogy a feleknek szolgáltatási koncesszióra kellett volna szerződnieük az irányadó eljárásrend szerint, mely a Kb. (Közbeszerzési törvény) törvény szerint az ajánlatkérő által írásban megkötött visszerthes szerződés. Az írásbeli alakítás megkövetelése az EU Bizottság irányadó EK rendeletre vonatkozó értelmezési iránymutatásából is levezethető. Alperesi összegezés szerint akár szolgáltatási koncessziós eljárás, akár közbeszerzési eljárás nyomán kerül sor a szerződéskötésre, azt mindenképpen írásba foglalva lehet érvényesen megtenni.

[71] A közszolgáltatási szerződés előkészítése során eljáró személyek nem rendelkeztek törvényes képviselési joggal, illetve jognyilatkozattétel jogkörrel. Erre alperes esetében kizárólag a polgármester van feljogosítva. Az önkormányzat részéről olyan munkatársak jártak el, akik jognyilatkozat megtételére nem jogosultak, és a felperes részéről eljáró személyek sem rendelkeztek a perbeli időszakban cégjegyzési jogosultsággal. A köztük folyt levélváltások, illetve a csatolt iratok így nem támasztják alá a szerződés írásbeli létrejöttét. Az alperesi közgyűlés nem tárgyalt szerződésre vonatkozó előterjesztést, így azt nem is hagyta jóvá. Az álképviselétről fogalmilag nem lehet szó, mivel sem felperes, sem alperes részéről senki nem tett hatályos jognyilatkozatot.

[72] A másodlagos kereseti kérelem vonatkozásában a Ptk. 6:94. § alkalmazhatóságát kétségbe vonva alperes azt hangsúlyozta, közbeszerzési döntőbizottság által megállapított semmisséget polgári jogi úton nem lehet orvosolni. A kiegészítő szabály arra az esetre vonatkozik, amikor az érvénytelenség valamilyen okból nem reparálható érvényessé nyilvánítással, ebből következően a Ptk. 6:113. § (1) bekezdés szabálya alkalmazható az

elszámolás során. Emellett kitért arra, a Ptk. 6:94. § (1) bekezdése csak a szolgáltatás elfogadása esetén és a teljesített rész erejéig teszi lehetővé az alaki hibás szerződés érvényesnek tekintését. A felek között az alperes által fizetendő ellentételezés vonatkozásában nem jött létre megállapodás, az Sztv. által előírt kötelező tartalmi elem hiányában erre nézve szerződés nem jött létre.

[73] Az érvényessé válás legfeljebb 2020 évre és 2021 év első két hónapjára tekintettel állhat fenn, mivel ez az időszak, amelyre az alperes a felperesi szolgáltatást elfogadta. A felperes azonban maga sem hajtotta végre a szerződéses kötelezettségeit a tarifa előterjesztést illetően. Mindezek okán nincs helye a felperes másodlagos kereseti kérelmének helyt adó döntésnek sem.

[74] A harmadlagos kereseti kérelemre vonatkozóan alperes kiemelte, a felperes maga által is elismerten megtagadta a közszolgáltatásnyújtást az alperes kijelölő határozatának végrehajtását illetően. A kijelölő határozat szerinti teljesítés esetén tarthatott volna igényt felperes az ott megjelölt díjazásra. Felperes azonban elismerte, hogy a közigazgatási határozatot nem tartotta jogszerűnek, ezért annak végrehajtására részéről nem került sor, a bevételekkel a kijelölt közlekedésszervező felé nem számolt el és a határozat szerinti menetrendet sem tartotta be. A bíróság ezzel kapcsolatos álláspontjával nem terjeszkedett túl hatáskörén, hanem levonta a közigazgatási jogvita során született döntésekből a megfelelő következtetést.

[75] A felperesi igény összecszerűségét a Ptk. 6:113. § tükrében vizsgálva alperes arra hívta fel a figyelmet, az irányadó EK rendelet, valamint az Szsztv. szabályozása lehetővé teszi azt is, hogy ellentételezés nyújtására egyáltalán ne kerüljön sor, az kizárólagos jogok biztosításával akár teljes egészében is kiváltható. Az ellentételezés nem jár automatikusan, csak abban az esetben illeti meg a közszolgáltatót, ha a felek így állapodnak meg. A részletesen idézett jogszabályi rendelkezéseket egybevetve az állapítható meg, hogy a jogalkotó az ellentételezés maximális összegét kívánta meghatározni, ez nem helyettesíti a konkrét polgári jogi szerződési tartalmat. Az EU bíróság egy eseti döntését, valamint az irányadó EK rendelet mellékletének 2. pontjából idézve az alperes arra hívta fel a figyelmet, hogy a háttérszabályok teljes kockázatmentességet nem engednek érvényesülni, sőt kifejezett kockázatviselési elvárást támasztanak a közszolgáltatókkal szemben. A teljes veszteségtérítésre a felperes nem tarthat igényt, annak mértéke csak utólag derül ki. A szerződéstervezet akként rendelkezik, hogy tárgyévi ellentételezés összegében a felek a tárgyévet megelőzően állapodnak meg. Mindez érvényesen létrejött közszolgáltatási szerződésben lehetséges, ennek kötelező tartalmi elemét írják elő a háttérszabályok. A perbeli esetben a felperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy az alperes az ő rovására mennyiben gazdagodott jogalap nélkül. Erre nézve a felperes tényelődást nem tett, bizonyítást nem ajánlott fel, így a harmadlagos kereseti kérelem elutasítására is helytállóan került sor.

[76] A felperes által hivatkozott Szegedi Ítéltábla, valamint Kúria döntéseket alperesi álláspont szerint jelen perre nézve nem lehet precedensként figyelembe venni tényállási eltérések miatt. A felperes eljárására a megbízás nélküli ügyvitel szabályai 2021. június 5-től kezdődően alkalmazandók, mivel a felek közti levelezésből ekkorra már bizonyosan tudomással bírt a felperes arról, hogy a közszolgáltatásra nem jogosult, ennek ellenére folytatta a tevékenységet. A felperes 2021. április 28-án keresetet is indított annak tudatában, hogy az alperes vitatja a szerződés létrejöttét, érvényességét. Ekkor már számára is

egyértelmű kellett, hogy legyen az alperes nem tart igényt a szolgáltatásra és nem fogja jóváhagyni, vagy elismerni utólag a jogviszonyt.

[77] Megbízás nélküli ügyvitel esetén díjazás nem igényelhető, a költségeket pedig csak beszámítás útján lehet érvényesíteni, az alperes azonban nem támasztott igényt a felperessel szemben, így beszámításra nincs jogi lehetőség. Az alaptalan gazdagodás mértékére az Szsztv. 30. § (1) bekezdés és az EK rendelet 6. Cikkének szabályait a felperes nem veheti alapul, mivel azok kizárólag érvényesen létrejött közszolgáltatási szerződés esetén alkalmazandók. Jelen esetben lényeges és kötelező tartalmi elemek hiányában a felek között szerződés nem jött létre, a háttérjogszabályok ezért alaptalan gazdagodás mértékének számításához nem használhatók fel. A felperesi szolgáltatás utolsó időszakára nézve a jogalap nélküli gazdagodásra alapított megtérítési igény sem megalapozott, olyan vagyoni előnyt a felperes nem állított, amelyhez alperes felperes rovására alaptalanul hozzájutott volna. A szakértői bizonyítást is csak a veszteség kimutatásainak igazolására indítványozta. Felperes az alperes javára mutatkozó vagyoni előnyt nem tudott igazolni, így a negyedleges kereseti kérelem elutasítása is helytálló. Az alperes összegzésként kérte az elsőfokú ítélet helyes indokok alapján történő helybenhagyását azzal, hogy a kereseti kérelmeket összecszerúságában is vitatja.

[78] A felperes további észrevételt terjesztett elő, melyben fenntartotta fellebbezési álláspontját és részletekbe menően cáfolta az alperes fellebbezési ellenkérelmében kifejtett jogi érveket.

Az ítéltábla döntésének indokai

[79] A felperes fellebbezése részben alapos.

[81] A jelen peres eljárásra a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. tv. (Pp.) rendelkezései az irányadók. A Pp. 370. §-a egyértelműen meghatározza, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezés során milyen körben bírálhatja el az elsőfokú bíróság ítéletét. A felülbírálati jogkör az adott kérdés vizsgálatának és minősítésének joga, amely magában foglalja az elsőfokú bíróság döntésének a megváltoztathatóságát. A Pp. 369. §-a a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének típusait határozza meg, és azt is szabályozza, hogy a felülbírálati jogkör milyen keretek között gyakorolható. Alapvető, hogy a fellebbezés okát és annak indokait a félnek egyértelműen meg kell határoznia és ezzel kell kijelölnie a másodfokú bíróságtól kért jogvédelem tárgyát és körét (Pp. 371. §). Mind a fellebbező félnek, mind ellenfelének tisztában kell lennie azzal, hogy milyen okból, az elsőfokú eljárás konkrétan milyen cselekményeit sérelmezve terjesztette elő a fellebbezést, és csak ez jelölheti ki a másodfokú jogvita kereteit, az ilyen tartalmú fellebbezés, illetve ellenkérelem alkalmazkodik a tisztességes eljárás követelményéhez.

[82] A fellebbezés tartalmát illetően az új Pp. rendelkezései szerint továbbra is a fellebbező fél kötelezettsége annak határozott megjelölése, hogy a jogorvoslat során a másodfokú bíróság milyen döntést hozzon, a kifogásolt rendelkezést vagy annak valamely részét mennyiben és milyen okból változtassa meg, vagy helyezze hatályon kívül [Pp. 371. §

b) pont], továbbá azt anyagi vagy eljárási jogszabálysértést is meg kell jelölnie, amire a fellebbezését alapítja [Pp. 371. § d) pont].

[83] Jelen ügyben a felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 381. §-ára történt hivatkozással történő részbeni hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte, míg másodlagosan a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását és kereseti kérelmének teljes egészében történő helyt adást kért.

[84] A Pp. 381. §-a értelmében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét végzéssel hatályon kívül helyezheti és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasíthatja, ha szükséges az elsőfokú eljárás megisméltése vagy kiegészítése, mert az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése az ügy érdemi eldöntésére kihatott és annak orvoslása a másodfokú eljárásban nem lehetséges vagy nem észszerű.

[85] A felperes fellebbezésében az elsőfokú eljárás több szabályának a megsértését is megjelölte.

Kiemelte (fellebbezés 14. oldal 68. pont), az elsőfokú ítélet [70] bekezdésében az elsőfokú bíróság iratellenesen állapította meg, hogy a 2020. január 21-től 2021. március 3-ig terjedő időszakot vizsgálta. Az ítéletábla álláspontja szerint a hivatkozott iratellenes megállapítás valójában elírás, az indokolásból kitűnik, hogy ténylegesen 2020. január 1. – 2021. március 3. közti időszakot vette alapul az elsőfokú bíróság, e körben az ítéletábla pontosította az elsőfokú ítélet tényállását.

[86] A felperes hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében túlterjeszkedett a kereseti kérelmen, illetőleg a felek által hivatkozott tényeken és jogállításokon (fellebbezés 7. oldal 25. pont.). Előadta, hogy az alperes az elsőfokú eljárás során egyáltalán nem hivatkozott a Ptk. 6:6. § (1) bekezdésére, így a bíróság eltért az alperes kérelmétől, megsértve ezáltal a Pp. 2. § (2) bekezdését. Az ítéletábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság előbbi hivatkozása az ügy érdemi eldöntésére nem hatott ki, így nem szolgálhat okul az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére.

[87] Egy további hivatkozásában (19. oldal 14. pont) a felperes azt állította, annak ellenére foglalt állást az elsőfokú bíróság az alperes által meghozott kijelölő határozat (131-1683-5/2021. sz. határozat, keresetlevél F/23. számú melléklet) szerinti időszak, illetőleg a kijelölő határozat jogszerűsége tárgyában, hogy tudomással bírt arról, a határozat érvénytelenségének megállapítása iránt közigazgatási per van folyamatban a felek között, így az ítélet indokolásával az elsőfokú bíróság lényegében eldöntötte a közigazgatási jogvitát. Az ítéletábla álláspontja szerint az elsőfokú ítéletből nem állapítható meg, hogy az előbbi körben az elsőfokú bíróság miért az alperes azon előadását fogadta el, hogy a felperes jogelődje nem a kijelölő határozat szerint teljesített. Tekintettel arra, hogy a felek között jelenleg közigazgatási per van folyamatban, amelynek tárgyalása felfüggesztésre került a jelen perre figyelemmel, valamint arra, hogy a periratokban sem találhatók olyan bizonyítékok, amelyek az alperes állítását alátámasztják, az ítéletábla mellözi az elsőfokú ítélet indokolásából ezt a megállapítást.

[88] A felperes azt is sérelmezte (11. oldal 54. pont), hogy az elsőfokú ítélet hiányos, mert az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 346. § (5) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségét. Ítéletében nem indokolta, miért került mellőzésre az, hogy az elsőfokú iratok között F/20. szám alatt csatolt okiratban a polgármester, mint alperes törvényes képviselője kifejezetten elismerte a szerződés fennállását. Az ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tényállása tartalmazza az előbbi tényt ([20] bekezdés), illetőleg ezt az elsőfokú bíróság értékelte – igaz a felperes álláspontjától eltérően – a szerződés érvényes létrejöttének vizsgálatakor ([67] bekezdés).

[89] További hivatkozásában (26. oldal 106. pont) a felperes kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság egyáltalán nem vizsgálta a 2021. március 4. – június 4. közötti időszakban a felperes jogelődjének a teljesítése mennyiben tért el az alperes kijelölt határozatában előírtaktól. A felperes ezen hivatkozását a fentiekben az ítéltábla már a kereseti kérelmen történő túlterjeszkedés körében értékelte, azt megismételni nem kívánja.

[90] A felperes hivatkozott az elsőfokú bíróság okszerűtlen bizonyíték értékelésére (5. oldal 1., illetve 16. pont). Állítása szerint az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 279. § (1) bekezdésében szabályozott, a bizonyítás eredményének mérlegelési körében fennálló kötelezettségét.

[91] A Pp. 279. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján, a meggyőződése szerint állapítja meg.

[92] A bizonyítékok értékelésének és mérlegelésének helyessége az ítélet anyagi felülbírálata során vizsgálható, és a téves mérlegelés felülmérlegelésére ad lehetőséget a Pp. 369. § (3) bekezdés d) pontja alapján. Önmagában a Pp. 279. §-ára, mint jogszabálysértésre történő hivatkozás eljárási szabálysértésként az ítélet hatályon kívül helyezésére nem vezethet (BDT2023. 4682. III.). Az előbbiekre figyelemmel az elsőfokú bíróság bizonyítás eredményének mérlegelésére vonatkozó – felperes által vitatott – ítéleti indokolását az ítéltábla az elsőfokú ítélet érdemi felülvizsgálata során értékelte.

[93] Végezetül az eljárási szabálysértések körében a felperes arra hivatkozott (14. oldal 74. pont, 16. oldal 83-85. pont, 21. oldal 115. pont), hogy az elsőfokú bíróság indokolatlanul mellőzte a szakértő kirendelését a kereseti kérelem összecszerűségének megállapítása érdekében annak ellenére, hogy az elsőfokú eljárásban már indítványozta könyvszakértő kirendelését (14. sorszámú válaszirat, 23. oldal 107. – 109. pontok, 40. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal közepe). E körben is hivatkozott az indokolási kötelezettség megsértésére.

[94] Tekintettel arra, hogy a felperes az elsőfokú ítélet megváltoztatása iránti kérelmet is előterjesztett, az ítéltábla a felperes előbbi eljárási szabálysértésre történő hivatkozását – az indokolás könnyebb követhetősége érdekében – az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálata során az egyes kereseti kérelmek kapcsán hozott döntések indokolását vizsgálva

határozott az elsőfokú ítélet részbeni helybenhagyásáról, megváltoztatásáról, illetve hatályon kívül helyezéséről.

[95] A felperes fellebbezésében az elsődleges kereseti kérelme kapcsán részletesen foglalkozott azzal, hogy a felek között a perbeli időszakban a közszolgáltatási szerződés miért jött létre érvényesen, írásban. Az elsőfokú bíróság a felperes elsődleges keresetét arra figyelemmel utasította el, hogy álláspontja szerint a felek között érvényesen, írásban nem jött létre közszolgáltatási szerződés, mivel a felek 2019-ben történt egyeztetésének eredményeként mindkét fél által aláírt szerződés nem született. Az ítéltábla e körben osztja az elsőfokú bíróság megállapítását. A felek egyezően adták elő (19. számú jegyzőkönyv, 10. oldal közepe), hogy „2018-ban az alperes által kiírt pályázat a koncessziós eljárás alapján folyt le, és ez helyes eljárás volt”. A Kétségtelen, hogy az alperes közgyűlése a 1567/2018. (XII.17.) számú határozatában (keresetlevél F/6. számú melléklete), hozzájárult ahhoz, hogy a helyi személyszállítási szolgáltatás 2019. január 1-től 2023. december 31-ig a felperes jogelődje lássa el, illetőleg a 702/2019. (VIII.23.) számú határozatában (keresetlevél F/15. számú melléklete) akként nyilatkozott, hogy a felperes jogelődjével a szerződést megkötí, önmagában azonban ez a közigazgatási aktus még nem eredményezi a Ptk. 6:63. § (1) bekezdése szerinti szerződés létrejöttét a felek között, figyelemmel Kbtv. 3. § 24. pontjára, illetőleg az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. tv. (Áht.) 37. §-ában előírt kötelező írásbeliségre. A perbeli személyszállítási közszolgáltatási szerződés a jogszabály szerinti tartalomnak megfelelő írásba foglalás mellett mindkét peres fél törvényes képviselőjének az aláírásával – ez az alperes részéről az Szsztv. 25. § (1) bekezdése értelmében a polgármester – jött volna létre érvényesen. A felek azonban sem a szolgáltatás szerződésben megjelölt 2019. január 1-i kezdő időpontja előtt, sem azt követően a szerződés szövegében – lényeges tartalmi elemeket illetően – nem tudtak megállapodni, így mindkét fél által aláírt és elfogadott írásbeli szerződés nem jött létre. Olyan egyező tartalmú példányok nem állnak rendelkezésre, melyet akár térben és időben külön-külön is, de aláírtak volna a törvényes képviselők. Az első követően egymásnak megküldött tervezeteket még a küldő fél sem ellenjegyezte. Erre figyelemmel helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes elsődleges kereseti kérelme megalapozatlan.

[96] Másodlagos kereseti kérelmében a felperes arra hivatkozott, hogy a szerződéses jogviszony a teljes perbeli időszakban (2019-2023) a felek közös ráutaló magatartása folytán a Ptk. 6:94. § (1) bekezdése szerint írásbeliség hiányában is létrejött, erre alapítva az EK rendelet 6. Cikk (1) bekezdése, valamint az Szsztv. 30. §-a alapján kiszámított ellentételezés megfizetésére kötelezését kérte kötelezni az alperest.

[97] A Ptk. 6:94. § (1) bekezdése értelmében az alakiság megsértése miatt semmis szerződés *a teljesítés elfogadásával a teljesített rész erejéig* érvényessé válik. Ha jogszabály közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalást ír elő, vagy a szerződés ingatlan tulajdonjogának átruházására irányul, a teljesítés a kötelező alakiság mellőzése miatti érvénytelenséget nem orvosolja.

[98] A (2) bekezdés szerint a szerződésnek a kötelező alakiság mellőzésével történt módosítása, *megszüntetése* vagy felbontása *is érvényes, ha az annak megfelelő tényleges állapot a felek egyező akaratából* létrejött. Ha jogszabály közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalást ír elő, vagy a szerződés ingatlan tulajdonjogának átruházására irányul, a szerződésnek a kötelező alakiság mellőzésével történt módosítása, megszüntetése

vagy felbontása abban az esetben is semmis, ha az annak megfelelő tényleges állapot a felek egyező akaratából létrejött.

[99] Az elsőfokú bíróság arra történő hivatkozással utasította el a másodlagos kereseti kérelmet, hogy a perbeli időszak több szakaszra bontható és az egyes szakaszokban nem állapítható meg a felek közös, ráutaló magatartása, amely a szerződést annak írásba foglalása nélkül is érvényesen létrehozta. Az ítéltábla e körben is osztja az elsőfokú bíróság álláspontját. A szerződés a teljesítés alperes által történt elfogadásával a teljesített rész erejéig érvényessé vált, ugyanis a Kbtv. nem írja elő a szerződés közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalását.

[100] A Kbt. 3. §-a szerint a törvény alkalmazásában a 21. pont értelmében „közbeszerzési szerződés”: e törvény szerinti ajánlatkérő által, írásban megkötött, árubeszerzésre, szolgáltatás megrendelésre vagy építési beruházásra irányuló visszerthes szerződés. A 13. pont fogalom-meghatározása szerint „írásbeli vagy írásban”: A közbeszerzési eljárás során tett nyilatkozatok, illetve eljárási cselekmények tekintetében *bármely* szavakból vagy számjegyekből álló kifejezés, ami olvasható, reprodukálható, majd közölhető, ideértve az elektronikus úton továbbított és tárolt adatokat is. Utóbbiak jellemzően egyszerű okirati formát jelentenek (e-mail, sms), és a definícióból kiemelt „bármely” kifejezés is egyértelműen arra utal, hogy a Kbt. az egyszerű okirati vagy más reprodukálható formában megjelenő szöveget is hatályosnak tekinti.

[101] Az előbbi rendelkezéseket összevetve megállapítható, hogy a Kbt. nem írja elő a közbeszerzési szerződések megkötésének, módosításának, megszüntetésének közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalását, ezért nem kizárt a Ptk. 6:94. § alkalmazása e körben.

[102] Kétségtelen, hogy a perbeli jogviszony több szakaszra osztható, hiszen az alperes a felperes jogelődjének a teljesítését csak a perbeli időszak egy részében fogadta el, sőt egy idő után írásban kifejezetten tiltakozott a felperes jogelődjének a szolgáltatása miatt. Az alperes a 126/2020. (V.14.) számú határozatával (keresetlevél F/18. számú melléklet) még elfogadta a felperes jogelődjének a 2019. évi beszámolóját, de néhány nappal később, 2020. május 18-i dátummal már szerződéstervezetet (keresetlevél F/21. számú melléklet) készített a „közszolgáltatási szerződés megszüntetése közös megegyezéssel” megjelöléssel. Az alperes tehát 2020 májusától már bizonyíthatóan meg akarta szüntetni a jogviszonyt, 2021. március 1-től pedig a B... Kft.-t bízta meg a perbeli személyszállítási feladatok ellátására. Mivel a B... Kft. működését az illetékes hatóság felfüggesztette, ezért a felperes jogelődje 2021. március 9-ét követően június 4-ig az Szsztv. 24. § (4) bekezdés d) pontja szerinti alperesi kijelölő határozat (keresetlevél F/23. számú melléklet) alapján látta el a személyszállítási feladatokat. Ezt követően pedig a 2021. július 23-án, illetőleg augusztus 5-én kelt leveleiben az alperes kifejezetten tiltakozott az ellen (12/A/8-9. számú melléklet), hogy a felperes jogelődje továbbra is ellássa a személyszállítási feladatokat, így ezt követően szintén nem állapítható meg a teljesítés elfogadása az alperes részéről, ami feltétele a szerződés a Ptk. 6:94. § (1) bekezdése szerinti érvényessé válásának. Az előbbiekre figyelemmel a felperes másodlagos keresete is alaptalan.

[103] A felperes harmadlagos keresetében 2019. január 1-től 2021. február 28-ig az alperes teljesítést elfogadó magatartására figyelemmel a Ptk. 6:94. § (1) bekezdésére hivatkozással kérte érvényesnek tekinteni a felek közötti szerződést, ezen időszakot követően pedig a szerződést az alakiség hiánya miatt érvénytelennek tekintette, és erre figyelemmel a Ptk. 6:113. §-a szerinti elszámolási kötelezettség alapján kérte marasztalni az alperest.

[104] Az elsőfokú bíróság a felperes harmadlagos kereseti kérelmének részben helyt adott és a 2020. január 1. – 2021. február 28. közti időszakra a Ptk. 6:113. § (1) bekezdés alkalmazásával és az alperes által elismert összegben marasztalta az alperest. Az ezutáni időszak vonatkozásában pedig azt állapította meg, hogy a 2021. március 4. – június 4. között a felperes alperesi kijelölő határozat alapján – de annak előírásait figyelmen kívül hagyva – látta el a személyszállítási feladatokat, azt követően pedig megbízás nélküli ügyvivőként járt el.

[105] Az ítéltábla e körben nagyobb részt osztja az elsőfokú bíróság álláspontját. Egyetért azzal, hogy a teljesítés alperes részéről történt elfogadásával a teljesített rész erejéig (2021. február 28-ig) a közszolgáltatási szerződés írásba foglalás hiányában is érvényessé vált [Ptk. 6:94. § (1) bekezdés]. Az alperes fellebbezésben is fenntartott perbeli védekezésére figyelemmel vizsgálni kellett azonban, mely időpontig lehetett megállapítani, hogy az alperes a teljesítést elfogadta, ezen időszakban milyen ellentételezésre jogosult a felperes, illetőleg a felek közötti elszámolásra mennyiben lehet az érvénytelen szerződésekre vonatkozó Ptk. szabályokat alkalmazni.

[106] A felperes jogelődje tudomással bírt arról, hogy az alperes már 2020-ban szeretne volna közös megegyezéssel írásban megszüntetni a szerződést, erre vonatkozóan a felek tárgyalásokat is folytattak, azonban írásba foglalt megállapodás nem jött létre közöttük. Az alperes utóbb a 2020. november 17. napján kelt pályázati kiírás alapján 2021. február 2-án a B... Kft.-t bízta meg a személyszállítási feladatok ellátásával 2021. március 1-től kezdődő hatállyal, majd a B... Kft. működésének felfüggesztésére figyelemmel határozattal jelölte ki a felperes jogelődjét ideiglenesen – a 2021. március-június közötti időszakra – a közszolgáltatási feladatok ellátására. A Közbeszerzési Döntőbizottság a D.103/15/2022. számú határozatában (14/F/24. számú melléklet) megállapította a 2021. február 2-i szerződés semmisségét, ez azonban nem érinti a felperes jogelődjét kijelölő határozat érvényességét.

[107] A felperes e kereseti kérelmében maga is úgy tekintette, hogy az alperes 2021. február 28-ig fogadta el a teljesítését, azaz ezt követően a szerződés érvénytelenségének Ptk. 6:94. § (1) bekezdése szerinti orvoslása megszűnt. A felperes jogelődjét közszolgáltatás ellátására kijelölő alperesi határozat érvénytelenségének megállapítása iránt közigazgatási per van folyamatban (Szegedi Törvényszék 101.K.700.498/2021. sorszám), amely még nem ért véget (a per tárgyalása felfüggesztésre került), erre figyelemmel a felperes jogelődjét kijelölő határozat jelenleg nem minősíthető érvénytelennek. A közigazgatási határozatot érvénytelenítő jogerős ítélet hiányában a határozat érvényesnek tekintendő. A felperes jogelődje szolgáltatásának ellenértéke ezért ebben az időszakban a kijelölő határozat szerinti feltételekkel vizsgálható. A felperes azonban ilyen jogcímen, ilyen tényállításra alapozva – eltérő jogi álláspontja miatt – nem terjesztett elő kereseti kérelmet, ezért ennek hiányában ezen időszakra az elsőfokú bíróság és az ítéltábla sem vizsgálhatta a felperes kereseti kérelmében helytelen jogcím alapján megjelölt ellentételezés megalapozottságát, figyelemmel

a Pp. 342. § (3) bekezdés által a bíróság számára alapvető szinten, kötelezően előírt jogcímhez kötöttségre.

[108] A felperes állításától eltérően (fellebbezés 16. oldal 87. pont, 17. oldal 91. - 92. pont) az elsőfokú bíróság nem „váltogatta” a perbeli szerződés érvényességének-érvénytelenségének megítélését. A perbeli érvénytelen szerződés alapján teljesített felperesi jogelőd szolgáltatás „a teljesített rész erejéig”, 2021. február 28-ig elfogadásra került az alperes részben ráutaló, részben kifejezett magatartásával, azaz eddig az időpontig a Ptk. rendelkezése szerint „érvényessé vált”. Ezen időszak elszámolására ez okból a Ptk. 6:113. § (1) bekezdés rendelkezése valóban nem alkalmazható. Ezt követő időszakban azonban a szerződés érvénytelen volt. Az érvénytelen szerződést nem lehet és nem is kell megszüntetni, mivel ilyen esetben egyik felet sem kötik szerződési szabályok, így irreleváns a felperes azon hivatkozása (fellebbezés 17. oldal 91. pont), hogy a perbeli szerződés nem került megszüntetésre.

[109] A felperes jogelődje tehát ezt követően az alperes tiltakozása ellenére látta el a személyszállítási szolgáltatást, amely erre figyelemmel legfeljebb egyéb kötelemkeletkeztető ténynek tekintendő.

[110] A Ptk. 6:586. §-a értelmében, ha valaki tudva, hogy nincs hozzá joga, idegen ügyet sajátjaként lát el, vele szemben a megbízás nélküli ügyvitelből eredő jogokat lehet érvényesíteni. Ha e jogokat érvényesítik, az eljáró személy költségeit a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint jogosult beszámítani.

[111] Az előbbiekre figyelemmel a felperes a 2021. június 4-ét követően keletkezett költségeit a Ptk. 6:586. §-a szerint érvényesítheti, azaz, azt csak az alperes vele szemben támasztott esetleges követelésével szemben jogosult beszámítani, de közvetlen követelést nem támaszthat.

[112] Erre figyelemmel a felperes harmadlagos kereseti kérelme csak részben, a 2020. január 1. – 2021. február 28. közötti időszakra nézve alapos. Az elszámolás módjával és az ellentételezés összegének kiszámításával kapcsolatos álláspontját az ítéltábla a későbbiekben fejti ki.

[113] A felperes negyedleges eshetőséggel jogalap nélküli gazdagodás jogcímén terjesztette elő kereseti kérelmét. E körben is osztja az ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontját.

[114] A Ptk. 6:579. § (1) bekezdése értelmében, aki másnak rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, köteles ezt az előnyt visszatéríteni.

[115] A bírói gyakorlat már a korábbi, 1959. évi Ptk. hatálya alatt is alapvetően úgy értelmezte, hogy a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazása szubszidiárius (kiegészítő, kiegészítő) jellegű. Ez az új Ptk. szabályozásában sem változott. Az intézmény említett jellege miatt a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazására akkor kerülhet

sor, ha a jogvita a felek jogviszonyára irányadó egyedi szabályok alapján nem bírálható el (BH1997. 483.).

[116] Nem alkalmazható viszont a jogalap nélküli gazdagodás akkor, ha a követelésnek más – akár jogszabályon, akár szerződésen alapuló – jogcíme van. A jogalap nélküli gazdagodás szabályainak szubszidiaritása a szerződési jogviszony közös megállapodással történt módosítása és megszüntetése esetén is érvényesül (BH1997. 186.). Más szavakkal kifejezve: jogalap nélküli gazdagodásra alapított követelés csak akkor tekinthető alaposnak, ha a jogosult más jogcímen a kötelezettel szemben igényét nem érvényesítheti (BH2010. 39.). A fennálló jogalapon érvényesíteni elmulasztott követelés ezért jogalap nélküli gazdagodás címén nem érvényesíthető (EBH2012. P.11.) (Nagykommentár a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez – szerkesztette: Vékás Lajos/Gárdos Péter).

[117] Az korábban részletezettek szerint a perbeli szerződés 2019. január 1. – 2021. február 28. között érvényessé vált, majd 2021. június 4-ig az Szsztv. és az EK rendelet kijelölésre vonatkozó szabályai irányadóak, ezt követően pedig a felek jogviszonyára a megbízás nélküli ügyvitel szabályai vonatkoztak, ezért a felperes jogalap nélküli gazdagodás jogcímén előterjesztett kereseti követelése a fentiekben ismertetett joggyakorlatra is figyelemmel megalapozatlan.

[118] A felperes ötdlezes, szociális menetdíj-támogatás jogcímén előterjesztett kereseti kérelmét az elsőfokú bíróság arra hivatkozással utasította el, hogy érvényes szerződés hiányában nem alkalmazhatók a szerződésszegés szabályai, illetve az Szsztv. rendelkezései sem.

[119] A fenti [37] bekezdésben kifejtettek szerint a felek közötti jogviszony több szakaszra oszlik. Az első szakaszban az alaki okok miatt érvénytelen szolgáltatási szerződés alapján felperesi jogelőd által nyújtott szolgáltatást az alperes elfogadta. A felperes 2020-tól érvényesítette a követelését, mivel a 2019. évre vonatkozóan a felek elszámoltak. A felperes arra hivatkozott, hogy a támogatást (SZMT) jogelődje nem tudta érvényesíteni, mert a „közlekedésszervezési feladatok ellátásáról és a közlekedésszervező kijelöléséről szóló 5/2021. (I.28.) önkormányzati rendelet” alapján az alperes közlekedésszervezője volt jogosult e támogatást az állami adóhatóságtól igényelni.

[120] A szociálpolitikai menetdíj-támogatás megállapításának és igénybevételének szabályairól szóló 121/2012. (VI.20.) Kormányrendelet 1. § (1) bekezdése értelmében a közlekedési szolgáltató vagy helyette a – közlekedési közszolgáltatással összefüggő díjakból származó bevételek beszédését az Szsztv. 22. § (5) bekezdése alapján végző – közlekedésszervező szociálpolitikai menetdíj-támogatásként az általa az Szsztv. 33. § (6) bekezdése szerint vezetett nyilvántartás alapján az országos, regionális és elővárosi személyszállítási közszolgáltatás, a helyi személyszállítási közszolgáltatás, valamint a komp- és révközlekedésben nyújtott személyszállítási közszolgáltatás keretében nyújtott, jogszabály alapján kedvezményes és díjmentes személyszállítási tevékenységhez kapcsolódóan az 1. melléklet szerinti támogatást vehet igénybe.

[121] Az előbbi rendelkezésből megállapítható, hogy a szociálpolitikai menetdíj-támogatást alapvetően a közlekedési szolgáltató igényelheti, és csak kivételesen –

amennyiben az ellátásért felelős önkormányzat az Szsztv. 21-22. §-a alapján közlekedésszervezőt alapít – kérheti azt más szervezet. Mindezekből az következik, hogy a felperes 2020. január 1. – 2021. február 28. között – amikor a felek közötti szerződés érvényesnek volt tekinthető – olyan költséget kíván az alperessel szemben érvényesíteni, amit már – saját jogán igényelve – megkapott. Ezen időpontot követően a felperes valóban nem volt már jogosult e támogatás igénylésére, viszont a felek – fentiekben tárgyalt – jogviszonyára (megbízás nélküli ügyvitel) figyelemmel a keresetben megjelölt jogcímen szintén alaptalan a követelése.

[122] A felperes fellebbezését annyiban megalapozottnak találta az ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság nem indokolta, a 2020. január 1. – 2021. február 28. közti időszakban miért az alperes számítása alapján és elismerése erejéig találta megalapozottnak összecszerűségében a felperes követelését. A felperes perbeli igénye, illetőleg az alperes által elismert összeg, valamint a számítási módok is eltérnek egymástól. A felek álláspontja között az egyik leglényegesebb különbség pontosan az volt, hogy nem tudtak megállapodni sem a szerződés(tervezet) 13.6. pontja szerint a tárgyévet megelőző november 30-ig, sem azt követően a 2020-21 évre esedékes ellentételezés típusairól, azok mértékéről, és kiszámítási módjáról. A felperes a 2020-21-es évekre összeállított saját beszámolójára hivatkozással jelölte meg kereseti kérelmének az összecszerűségét és arra hivatkozott, mivel a felek e körben írásban nem állapodtak meg, az ellentételezés összegét – az érvényessé vált szerződésre figyelemmel – nem a Ptk. 6:113. §-a szerint, hanem az Szsztv. 30. §-a, valamint az EK rendelet 6. Cikkelyében szabályozott módon számította ki. Kereseti kérelme összecszerűségének ellenőrzésére – szükség esetén – könyvszakértői bizonyítást indítványozott (14. sorszámú beadvány, 23. oldal, 107. pont), melynek az elsőfokú bíróság eltérő álláspontja miatt nem tett eleget.

[123] Az ítéltábla a továbbiakban szükségesnek tartja ismertetni a fenti időszakra nézve irányadó felek közti elszámolás háttérszabályozását, melyet a lefolytatandó szakértői ellenőrzésnek szem előtt kell tartania. Az Szsztv. 23. § (1) bekezdése szerint belföldi személyszállítási közszolgáltatás végzésére a közlekedési szolgáltató kizárólag közszolgáltatási szerződés keretében bízható meg.

[124] A (2) bekezdés értelmében a szolgáltatási koncesszióra irányuló közszolgáltatási szerződést – az 1370/2007/EK rendelet 5. Cikke alapján közvetlenül odaítélhető közszolgáltatási szerződések kivételével – az e törvény pályázatra vonatkozó szabályai szerint kell megkötni.

[125] Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 288. cikke értelmében a Rendelet általános hatályú, közvetlenül és kötelezően alkalmazandó, amelyet az Szsztv. 1. § (4) bekezdése alapján is a törvénnyel együttesen kell alkalmazni.

[126] Az EK rendelet 5. Cikk (1) bekezdése értelmében a közszolgáltatási szerződéseket az e rendeletben megállapított szabályokkal összhangban kell odaítélni. Az autóbusszal vagy villamossal végzett személyszállítási közszolgáltatás tekintetében azonban a 2004/17/EK vagy a 2004/18/EK irányelvben meghatározott szolgáltatási vagy közszolgáltatási szerződéseket az ezen irányelvekben meghatározott eljárásokkal

összhangban kell odaítélni, amennyiben az ilyen szerződések nem az ezen irányelvekben meghatározott szolgáltatási koncessziós szerződések formájában készültek.

[127] Amennyiben a szerződéseket a 2004/17/EK vagy a 2004/18/EK irányelvvel összhangban kell odaítélni, e cikk (2)-(6) bekezdésének rendelkezései nem alkalmazandók.

[128] A 2004/17/EK irányelvet a 2014/25/EU irányelv 107. Cikke, míg a 2004/18/EK irányelvet a 2014/24/EU irányelv 91. Cikke hatályon kívül helyezte 2016. április 18-tól, azaz a felek perbeli szerződését megelőzően, így ezen EK irányelvek rendelkezéseit a feleknek már nem kellett alkalmazniuk a szerződés megkötésekor.

[129] Az Szsztv. 25. § (3) bekezdése m) pontja szerint a szerződésnek – a (2) bekezdésben és az 1370/2007/EK rendeletben meghatározottakon túl – tartalmaznia kell a közszolgáltatási feladatokat, illetve a közszolgáltatási kötelezettség ellátásáért járó ellentételezés módját és mértékét, teljesítésének szabályait.

[130] Az Szsztv. 30. § (1) bekezdése értelmében a közlekedési szolgáltató ellentételezésre jogosult.

A (4) bekezdés c) pontja szerint az ellentételezéssel kapcsolatos 25. § (3) bekezdés m) pontjában meghatározottak részletes szabályait az 1370/2007/EK rendelet 2a. Cikk (2) bekezdése, valamint a 4. Cikk (1) bekezdése a) és b) pontjában foglaltaknak megfelelően kell a közszolgáltatási szerződésben meghatározni aszerint, hogy az ellentételezés mértéke nem haladhatja meg a közlekedési szolgáltató közszolgáltatási feladatok teljesítésével együtt járó költségeinek, méltányos nyereségnek a díjbevételel, szociálpolitikai menetdíj-támogatással és egyéb kapcsolódó bevételekkel és támogatásokkal nem fedezett összegét.

[131] Az EK rendelet 4. Cikk (1) bekezdése szerint a közszolgáltatási szerződéseknek és az általános szabályoknak egyértelműen meg kell határozniuk a közszolgáltató által teljesítendő, az e rendeletben meghatározott és e rendelet 2a. Cikkében részletezett közszolgáltatási kötelezettségeket és az érintett földrajzi területeket, objektív és átlátható módon előre meg kell határozniuk azon paramétereket, amelyeket ellentételezés esetén az ellentételezés kiszámításához alapul kell venni; és a biztosított kizárólagos jogok jellegét és mértékét úgy, hogy azzal megelőzhető legyen a túlkompenzáció.

[132] Az EK rendelet 6. Cikk (1) bekezdése értelmében valamely általános szabályhoz vagy közszolgáltatási szerződéshez kapcsolódó valamennyi ellentételezésnek meg kell felelnie a 4. Cikkben foglalt rendelkezéseknek, *tekintet nélkül a szerződés odaítélésének módjára*. A nem az 5. Cikk (1), (3) vagy (3b) bekezdésének értelmében odaítélt közszolgáltatási szerződéshez vagy valamely általános szabályhoz kapcsolódó *valamennyi ellentételezésnek természetétől függetlenül meg kell felelnie a mellékletben meghatározott rendelkezéseknek is*.

[133] Az EK rendelet mellékletének 2. pontja szerint az ellentételezés nem haladhatja meg azon nettó pénzügyi hatásnak megfelelő összeget, amely megfelel a közszolgáltatási kötelezettség teljesítése által a közszolgáltató költségeire és bevételeire gyakorolt – pozitív

vagy negatív – hatások összegének. A hatásokat úgy kell értékelni, hogy azt a helyzetet, amelyben a közszolgáltatási kötelezettséget teljesítik összehasonlítták azzal a helyzettel, amely akkor állt volna fenn, ha a kötelezettséget nem teljesítették volna. A nettó pénzügyi hatás kiszámítása érdekében az illetékes hatóságoknak az alábbi rendszert kell követnie:

Az illetékes hatóságok által előírt közszolgáltatási szerződésben és/vagy általános szabályban foglalt közszolgáltatási kötelezettséggel vagy azok csoportjával kapcsolatban felmerült költségek,

kivonva a kérdéses közszolgáltatási kötelezettség keretében működtetett, hálózaton belül keletkezett pozitív pénzügyi hatásokat,

kivonva a kérdéses közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése során keletkezett díjakból vagy bármely egyéb bevételből származó bevételt,

hozzáadva az észszerű hasznot,

egyenlő a nettó pénzügyi hatással.

[134] Az előbbi jogszabályi előírásokat összevetve a perbeli tényekkel, megállapítható, hogy 2018 év végén az alperes a megyei jogú város nevei személyszállításra kiírt pályázat eredményére figyelemmel az Szsztv. alapján kívánt közszolgáltatási szerződést kötni a felperes jogelődjével. A felperes jogelődje a már részletesen ismertetett jogszabályok alapján jogosult volt a szolgáltatása ellentételezésére, ideértve az észszerű nyereséget is. A Szsztv. az EK rendeletben meghatározott szabályok mentén rögzíti a bevételekkel nem fedezett indokolt költségek számításának és megtérítésének rendjét. A közszolgáltatási ellentételezés összege pályázati (versenyeztetési) eljárásban odaítélt szerződések esetében a pályázati eljárásban kialakult összeg.

[135] A jelen perben eldöntendő kérdés az volt, hogy a felperesnek a 2020. január 1. - 2021. február 28. közötti időszakban az alpereshez benyújtott éves beszámolóira alapított, a közszolgáltatási szerződés teljesítéséből eredő költségek megtérítésére és a veszteség kompenzálására irányuló igénye vonatkozásában a felek között ezen időszakra érvényessé vált-e szerződés, illetőleg az egyéb irányadó jogszabályokra figyelemmel, megalapozott volt-e az ellentételezésre irányuló igénye; a közszolgáltatási szerződésből, valamint a felsorolt irányadó jogszabályokból levezethető-e a felperes ezen jogosultsága.

[136] Helytállóan hivatkozott a felperes a Ptk. 6:63. § (4) bekezdésére, melynek értelmében nem kell a feleknek megállapodniuk olyan kérdésekben, amelyet jogszabály rendez. Az ítéltábla által elfogadott álláspont szerint az Szsztv., illetőleg az EK rendelet részletes szabályaira figyelemmel a felek közötti közszolgáltatási szerződés külön rendelkezésének hiányában is jogosult a felperes a jogszabályoknak megfelelően kiszámított költségtérítésre.

[137] A vonatkozó és a fentiekben ismertetett Szsztv., illetőleg EK rendelet kógens háttérszabályai részletesen rögzítik, hogy mely esetben és milyen mértékű költségekre, illetve veszteség-kiegyenlítésre jogosult a közszolgáltató, egyúttal kijelöli annak mértékét, illetőleg a kiszámítás metodikáját is részletekbe menően szabályozza. Kiemelendő, hogy a kompenzáció nem egy választható lehetőség a közszolgáltatást igénybe vevő alperesi önkormányzat részére, hanem köteles a jogszabályban meghatározott mértékben kiegyenlíteni (ellentételezni) a közszolgáltatás során a közszolgáltatónál keletkezett költségeket, veszteségeket. A „legfeljebb” kifejezés a rendelkezésekben azt korlátozza, hogy a jogszabályokban meghatározott elvek mentén kialakított kompenzáció mértékét nem lépheti túl a közszolgáltató igénye a kompenzálás kapcsán. Az alperes ennek megfelelően köteles kiegyenlíteni a felperes perbeli (2020. január 1. - 2021. február 28. közötti) időszakban a személyszállítási közszolgáltatás kapcsán keletkezett és juttatásokkal nem fedezett költségeit annak ellenére is, hogy a felek között e tárgyban ebben az időszakban nem jött létre megállapodás.

[138] Az alperes vitatta, illetve más számítási mód alapján csak részben ismerte el a felperes harmadlagos kereseti követelése e részének összegét, az ítéltábla álláspontja szerint e körben a szakértői vizsgálat nem mellőzhető, mivel az elszámolás levezetéséhez különleges szakértelem szükséges. Ezt a felperes kifejezetten indítványozta is, az elsőfokú bíróság azonban az ítéltábláétól eltérő jogi álláspontja miatt a szakértői bizonyítást azösszepszerűsége nézve mellőzte. Az ítéltábla ezt a Pp. 300. § (1) bekezdésbe ütköző, lényeges eljárási szabálysértésnek tekintette, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a peres felek közötti közszolgáltatási szerződés 2020. január 1. és 2021. február 28. közötti időszakára előterjesztett kereseti kérelem alapján megítélt marasztalási összeget meghaladó kereset elutasítása vonatkozásában – a már megítélt összeget nem érintve – a Ptk. 381. §-ára figyelemmel hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot e körben új eljárásra és új határozathozatalra utasította, míg egyebekben az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdés alkalmazásával helybenhagyta.

[139] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a szakértői díj felperes általi megelőlegezését követően – melyet felperes a másodfokú eljárásban vállalt – könyvszakértőt kell kirendelnie a perbeli 2020. január 1. – 2021. február 28. közötti időszakban felperes által teljesített személyszállítási szolgáltatás ellentételezésének, illetőleg ki nem egyenlített költségeinekösszepszerűsége meghatározása tárgyában. Ennek során a szakértőnek – szükség esetén autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatásra vonatkozó hazai és EU szabályozás szakterületen szakértelemmel rendelkező társszakértő bevonásával – az Szsztv., illetve az EK rendelet irányadó szabályait alapul véve ellenőriznie kell a felperesi ellentételezés-számítás helyességét és ha kell, korrigálni azt. Hangsúlyozza az ítéltábla, a felperesi érdekkörbe esik az ellentételezés összegének szabályszerű meghatározása [Pp. 265. § (1) bekezdés], ezért nem az alperesi kimutatásokat kell alapul venni, hanem a felperesi beszámolókat kell szakértői vizsgálat tárgyává tenni. A Ptk. 6:94. § (1) bekezdéséből következően először a szolgáltatás mértékét, rendeltetésszerűségét kell meghatározni, és ehhez kell igazodnia az ellentételezésnek, tekintve, hogy kizárólag a nyújtott szolgáltatás erejéig áll fenn az ellenszolgáltatásra nézve is a szerződés érvényessé válása.

[140] Számszerűsíteni kell azon ellentételezési elemeket is, melyekhez a felperes már hozzájutott, így különösen az általa beszedett díjakat, és egyéb személyszállítási költségterítéseket, valamint az alperes által nem vitatottan erre az időszakra már megfizetett juttatásokat. Mindezek egybevetésével lehet hiteltérdemlő módon megállapítani, szakértői

vélemény alapján, hogy a felperest milyen mértékű ellentételezés illeti meg és ehhez képest van-e még egy konkrétan meghatározható különbözeti összegre megalapozott igénye a már javára jogerősen megítélt összegben felül, a 2020. január 1. – 2021. február 28. közötti időszakra nézve.

[141] A részítélettel érdemben véglegesen elbírált kérelmekkel összefüggő perköltség viselésével kapcsolatos szabályt a Pp. 383. § (5) bekezdése tartalmazza, mely azonban feltételül szabja, hogy a perköltség minden elemének viseléséről való döntés feltételeinek fenn kell állniuk. Részítelet esetén csak akkor lehet dönteni a perköltség egy részéről, ha véglegesen elbírált kérdések vonatkozásában a döntés a perköltség minden elemére kiterjed. A Kúria PK. 154. számú állásfoglalása előírja, hogy a részítélettel eldöntött vitás kérdések természetét és azoknak a még el nem döntött kérdésekkel való összefüggését kell vizsgálni abból a szempontból, lehet-e a részítéletben a perköltség felől rendelkezni, vagyis a vitát a részítélettel elintézett kérdés tekintetében a perköltségre kiterjedően lezárni.

[142] Az ítéltábla álláspontja szerint jelen esetben erre nincs lehetőség, mivel hatályon kívül helyező rendelkezéssel érintett a kereseti kérelem egy része. Az erre nézve megismétlésre kerülő új eljárás során további, jelentős perköltségek felmerülése várható, figyelemmel a könyvszakértői bizonyításra. A perköltségviselésről való végleges döntés ellen szól, hogy a megismételt eljárás eredményeként hozott, pert lezáró ítélet alapján lehet majd megállapítani a két fél végleges pernyertességi, pervesztességi arányát és az összes felmerült perköltséget ekkor célszerű megosztani közöttük a Pp. 83. § (2) bekezdés szabályának alkalmazásával. Mindezen indokokra tekintettel az ítéltábla azt az eljárásjogi megoldást alkalmazta, mely a hatályon kívül helyezés esetében irányadó a perköltségre nézve [Pp. 386. § (3) bekezdés].

[143] Ennek megfelelően a peres felek oldalán perköltségként ezidáig felmerült ügyvédi munkadíjat a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja, valamint a másodfokú eljárásra nézve az (5) bekezdés alapján állapította meg, figyelembe véve, hogy az elsőfokú eljárásban a pertárgyérték 387 808 490 forint volt, míg a fellebbezési pertárgyérték a fellebbezéssel nem érintett 56 134 000 forint marasztalási összeggel alacsonyabb, 331 167 490 forint. A felperes esetében az általa lerótt első- és másodfokú eljárási illeték maximumösszegek együttesen kerültek meghatározásra, mint felmerült perköltség. A megismételt eljárás lefolytatása nyomán meghozandó döntésben kell mindezen költségek viseléséről dönteni az elsőfokú bíróságnak.

Szeged, 2025. április 10.

Dr. Hámori Attila s.k.

Dr. Dobler László s.k.

Dr. Tolna András s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró